

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

TOIMITUS

EDV. GYLLING

Vastaava

O. W. KUUSINEN

Toimitussihteeri

SULO WUOLIJOKI

YRJÖ SIROLA

SISÄLTÖ:

Taantumuksen aseenkantajat.

Laillisuus ja sosialidemokratit.

Uusi vaalilakiehdotus. *Edvard Gylling.*

Maamme torppariväestö ja tekeillä oleva
maalaispuolue. *Sulo Wuolijoki.*

Katsauksia.

ISBN 1796-928x
Sosialismi.net
Tampere 2016

Sosialistisen aikakauslehden numero 6, maaliskuu 1906.
Kieliasu on jätetty alkuperäiseen muotoonsa, vain selvät kirjoitusvirheet on korjattu.

SOSIALISTINEN AIKAKAUSLEHTI

N:o 6

Maaliskuun 15 päivä

1906

TAANTUMUKSEN ASEENKANTAJAT.

Se oli tosiaankin yllätys.

Odotimme täällä parlamentarista hallitusmuotoa ja olimme siitä jo melkein varmat, sillä yksinpä Venäjän ja Suomen itsevaltias oli sen meille jo luvannut, — mutta nyt tulevat omat kotimaiset herramme ja tyrkyttävät meille entistä rajatonta yksinvaltiutta ja vielä entistä julkeampaa virkavaltaa.

Luulimme, että tässä maassa olisivat viime vuosina kaikki saaneet kyllikseen kokea hallinnollisen mielivallan vitsausta. Plehwen ja Bobrikoffin venäläistyttämisjärjestelmän aikana, silloin kun maata hallittiin siten, että Pietarista käskettiin ja suomalainen senaatti totteli ja toimeenpani, taikka useimmiten vielä yksinkertaisemmin: venäläinen kenraalikuvernööri santarmeineen sekä käski että toimeenpani, — silloin me tunsimme elävästi, että kansallisen olemassaolomme ensimmäisenä edellyksenä on hallitus, joka on kaikista toimistaan vastuunalainen kansalle ja välittömästi sen valitsevalle eduskunnalle.

Kun sitte viime syksynä kautta Venäjän ja Suomen toimeenpantu yleislakko pakotti itsevaltiaan antamaan meillekin julistuskirjan, jossa m. m. vakuutettiin eduskunnalle oikeus valvoa hallituksen jäsenten toimia, luulimme, että hallinnollinen mielivalta ja virkavaltainen sorto olisi silloin tyrehtynyt ja että tässä maassa alkaisi todellisen sisäisen itsehallinnon, kansanvallan ja parlamentarisuuden aika. Näin käsittivät silloin julistuskirjan sisällön monet n. s. perustuslaillisetkin, sillä mitä muuta he olisivat voineet tarkoittaa toistaessaan yhtämittaa: saimme enemmän kuin mitä olimme uskaltaneet toivoakaan.

Mutta uuden senaatin asettama eduskunnan uudistamiskomitea on käsittänyt asian toisin. Se on selittänyt, ettei julistuskirjan mukaan voi tulla kysymykseenkään mikään hallituksen jäsenten vastuunalaisuus eduskunnalle. Korkeintaan on eduskunta komitean mielestä oikeutettu tekemään aloitteen hallituksen jäsenen syytteesen saattamiseen sellaisessa tapauksessa, jolloin tämä on syyppää johonkin erittäin törkeään lainrikokseen. Silloinkin voidaan komitean ehdotuksen mukaan ainoastaan perustuslakivaliokunnan suostumuksella ottaa asia eduskunnassa puheeksi, ja jos siellä enemmistö katsoo rikoksen kyllin raskauttavaksi jättää eduskunta asian joko erityisen juristi-tuomioistuimen ratkaistavaksi tai — hallitsijan mielivaltaan. Ja kaikkien epäilysten poistamiseksi säätää komitea vielä erityisen pykälän siitä että »maan hallituksenjäsenet ovat edelleen *niinkuin tähänkin asti*, virkatoimistaan vastuunalaiset lain mukaan (!) Keisarille ja Suuriruhtinaalle».

Myönnämme, että julistuskirjan sanamuodon hyvällä tahdolla voi näin ahtaasti käsittää. Siinä luvataan näet

kansaneduskunnalle oikeus »tarkastaa hallituksen jäsenten virkatointen laillisuutta». Ettei tällä määräyksellä sentään Pietarissakaan tarkotettu eduskunnan oikeutta niin ahtaaksi kuin miksi mainittu komitea nyt on tahtonut sen rajottaa, siitä on selvänä todistuksena yhtäkaa julistuskirjan kanssa julaistu valtiopäiväkutsumus, joka puhuu suoraan ja rajotuksitta »paikallisten hallitusviranomaisten tekemisestä vastuunalaisiksi maan eduskunnalle». Noilla sanoilla silminnähtävästi tehtiin tiettäväksi, ettei verrattain laajainkaan parlamentaristen oikeuksien vaatiminen maallemme kohtaisi Pietarissa vastustusta.

Saattaa kyllä olla, että *nykyään* jo Pietarissa kadutaan luvattuja myönnytyksiä ja tahdottaisiin taas peräytyä poikkeusasetusten oloihin, — sen vetänevät parhaiten ne kotimaisen hallituksen jäsenet, jotka joku aika sitte korkeissa kävivät. Mutta yksin sen seikan, että eduskuntakomitean jäsenet ovat suomalaisia miehiä, olisi pitänyt velvottamaan heitä *vähimpänä* vaatimuksenaan esittämään sen, mitä Venäjän hallitsija oli kerran luvannut.

Jos nyt eduskunnan uudistamiskomitean ehdotus tulee laiksi, niin mitä merkitystä maan hallinnossa silloin kansan tahdolla on? Hallitsija on yhtä itsevaltiainen kuin ennenkin, ja kotimainen hallituksemme pysyy hänen uskollisena »neuvonantajakuntanaan», jonka jäsenet eivät ole toimistaan vastuunalaisia kansaneduskunnalle. Hallitsija sallii eduskunnan kokoontua, keskustella ja päättääkin yhtä ja toista, mutta kun tuo kansallinen huvinäytelmä on loppunut, määrää ja toimii hän niinkuin parhaaksi näkee. Hänen ei ensinkään tarvitse loukata maan lakeja, voidakseen jotenkin täydellisesti syrjäyttää kaikki sisäisen

itsehallinnon uneksijat, joita kansa on eduskuntaan valinnut. Sellainen hallitusmuoto on se »perustuslaillinen yksinvalta», mikä meillä on tähän saakka ollut ja mitä eduskuntakomitea nyt kokee muuttumattomana säilyttää. Ettei siitä hallitusmuodosta ole kuin tuuman verta oikeaan itämaiseen hallintojärjestelmään, jonka mukaan taas ensimmäinen »tosivenäläinen» kenraalikuvernööri voi asettua tänne suurvisiiriksi, sen ovat viime vuosien kokemukset selvästi osottaneet. — Koska nähtävästi myös nykyinen senaattimme on asettunut eduskuntakomitean ehdotusta tukemaan, täytyy meidän tosiaan hämmästyneinä kysyä: näinkö kalliista hinnasta ne samat herrat, jotka täällä vuosikautia ovat kerskuneet seisovansa ja kaatuvansa »Suomen sisäisen itsenäisyyden» puolesta, nyt tahtovat ostaa äänioikeuden rajotukset, kaksikamarijärjestelmän ja lihavat virkapaikat.

Sillä vielä vähemmän kuin maamme sisäisestä itsehallinnosta voi komitean mietinnön perusteella puhuakaan mistään laajemmasta kansanvallasta, mistään todellisesta parlamentarisuudesta.

Kansanvaltaisen hallitusmuodon ensimmäisiä edellytyksiä on, että kansanedustajilla on vapaa oikeus eduskunnan edessä esittää hallituksen jäsenille selvitystä vaativia kysymyksiä, joihin näitten täytyy vastata; siten voidaan eduskunnassa aina jossain määrin pitää silmällä hallituksen toimia. Parlamentarisissa maissa voi eduskunta myös heti tuollaisen interpellatsionin jälkeen äänestää hallitukselle annettavasta luottamuslauseesta, ja jos silloin hallituksen kannattajat joutuvat vähemmistöön, kukistuu se hallitus ja enemmistö muodostaa uuden. Meillä tahtoo eduskunnan-uudistamiskomitea riistää kansanedustajilta interpellatsioni-

oikeuden niin tyyten, ettei siitä jäisi jällelle muuta kuin tyhjä nimi. Komitean ehdotuksen mukaan ei näet saisi interpellatsionia tehdäkään muuten kuin eduskunnan enemmistön suostumuksella. Se jo tekee kokonaan tyhjäksi interpellatsionioikeuden merkityksen, sillä eihän hallituksesta yleensä koskaan vaadita selitystä hallituspuolueen, vaan vähemmistönä olevan vastustuspuolueen taholta. Jos sittekin interpellatsioni eduskunnassa tehtäisiin, voi komitean ehdotuksen mukaan hallituksen jäsen vielä lykätä vastauksen antamisen niin pitkälle kuin tahtoo, — »ellei hän katso että hänen on kieltäytyminen vastausta antamasta» (!). Niinmuodoin jää kokonaan korkean senaatin jäsenen mielivallasta riippumaan, viitsiikö hän edes antautua keskusteluun sen mitättömän korporatsionin kanssa, jonka kansa on valinnut edustajakseen ja jota sama kansa kuvittelee joksikin valtiomahdiksi.

Varjelkaa meitä kansanvallasta! huutaa eduskuntakomitea Pietariin. Ei herranimessä vain mitään parlamentaraisuutta, — virkavallan ruoskaa tämä kansa tarvitsee! —

Merkillinen yhteensattumus muuten, että nyt juuri samaan aikaan Venäjällä Witte-Durnovon hallitus julkaisee suuren isänmaan vastaisesta kansanedustuksesta säättäjänsä julistuksen, jossa hallituksen jäsenten vastuunalaisuus on määritelty — oikeammin jätetty määrittelemällä — aivan samojen yksinvaltaisten ja virkavaltaisten periaatteiden mukaan kuin mitä meillä eduskannuudistamiskomitea ja perustuslaillinen senaatti ovat noudattaneet. Tämä yhdenmukaisuus osoittaa, että meillä nykyään vaikutusvaltaisissa piireissä tarkasti ja uskollisesti seurataan kaikkia taantumuksen tuulia Venäjällä. Erotusta voi

huomata ainoastaan siinä, että Witten lakia tuskin lienee ollut säätämässä kukaan »kansan luottamusmieheksi», ja että Venäjällä myös tuollaista kansankiristämisyrittystä vapaa-mieliset sanomalehdet kiivaasti ruoskivat, kun meillä ne tyytyväisinä vaikenivat.¹⁾

Senaatti on yrittänyt tämän loukkauskiven yli. Pitäköön nyt vain varansa perustuslakivaliokunta ja säätykokous etteivät kompastu ennenkuin luulevatkaan.

Köyhälistö on valveillaan.

LAILLISUUS JA SOSIALIDEMOKRATTI.

Juuri laillisuuden suhteen on olemassa iso ero sosialidemokratein ja anarkistein kannan välillä. Anarkistit ovat periaatteessa kaikkia lakeja vastaan, koska ne muka sitovat yksilön vapautta. Me taas tunnustamme, että laki on yhteiskunnassa tarpeellinen ja hyväkin, ja että vain laillinen vapaus, sidottu vapaus on todellista vapautta. Taktiikassaan anarkistit käyvät sotaa kaiken laillisuuden hävittämiseksi, — me taas tahdomme lakia rakentaa. Me vaadimme usein lakia, joka pahastikin loukkaa yksilön kultaista vapautta — esim. väkijuomain kieltolakia, joskus sellaistaakin lakia, jota eivät edes kaikki ne hyväksy, joitten välitöntä etua sillä tarkotetaan (esim. naisten ja lasten työn suojelulakia). Emme yleensä tahdo lakia päästää, vaan lakia täyttää.

¹⁾ Sopii sentään huomauttaa, että Venäjän hallituksen julistus myöntää eduskunnan jäsenille vapaan interpellationsioikeuden sekä velvottaa hallituksenjäsenen vaastaamaan ainakin kuukauden kuluessa. — se on niin muodoin siinä kohden vapaamielisempi kuin mitä meillä on ehdotettu!

Mutta siltä ei laki ole meille *itsessään* mikään »pyhä». Sellaiseksi voi vanha laki muuttua vuosien kuluessa kaikkien vanhoillisten silmissä, epäjumalaksi, jota ei kukaan kerettiläinen, edistysmiestä saisi vähääkään loukata. Meistä on laki kansaa varten eikä kansa lakia varten. Ja jos laki kerran sortaa kansan, tarkemmin sanoen kansan-
enemmistön oikeuksia ja polkee sen etuja, ei sellaisella lailla ole lain arvoa: sellainen laki on kumottava.

Nykyään ovat lait meillä sortavia *luokkalakeja*. Ensikseenkin ne suurimmaksi osaksi ovat laaditut juuri vallassa olevan vähemmistön, porvarillisen riistäjäluokan valtaa ja etuja silmällä pitäen: kansan-
enemmistölle ne ovat kuristavia kahleita. Toiseksi ne ovat myös vähemmistöluokan laatimia, ilman että muulla osalla kansaa kuin harvoilla vallassa-
olijoilla olisi ollut mitään määräämisvaltaa niitä säädet-
täessä. — Sen vuoksi me oikeudettoman kansan jäsenet periaatteellisesti katsoen seisomme kaikkien nykyisten lakien ulkopuolella, emmekä tunne olevamme millään tavalla niihin sidottuja. Forssan kokouksessa sen selvästi ilmaisimme kaikille yläluokkain lainvaltuuttamille kansan-
ruoskijoille, jotka vaativat, että meidän pitäisi heidän vääriä lakejansa kumartaman. Ja kun tahdomme kumota nykyään voimassa olevia luokkalakeja, olemme kyllä oikeutettuja turvaamaan n. s. »laittomiin» keinoihin, milloin sen edulliseksi katsomme, sitäkin suuremmalla syyllä, jos näemme, ettemme voi oikeuksiamme nykyisen luokkalaillisuuden tiellä saavuttaa. Väärää lakia rikkomalla me rakennamme oikeata lakia.

Käytännössä sentään ovat sosialidemokratit niin meillä kuin muuallakin aina mahdollisimmassa määrässä porvaril-

lisiä luokkalakeja noudattaneet. Eikä missään tapauksessa ole niitä vastaan, jotka luokkalain turvissa kansaa riistävät ja sortavat, tahdottu harjottaa anarkistien terroristista taktiikkaa, raakaa henkilökohtaista väkivaltaa. Useimmiten on järjestynyt työväki pahimmassakin tapauksessa käyttänyt sortajainsa pakottamiseksi vain järjestettyä, kaikkea ruumiillista loukkausta karttavaa väkivaltaa, vieläpä inhimillisimmässä ja lievimmässä muodossa mitä ajatella saattaa, nim. työlakkoa. — Siihenkin laittomaan pakko-keinoon on työväki turvautunut aina vasta äärimmäisessä häädässä. Eikä silloinkaan kun — kuten nykyään meillä — on kysymyksessä taistelu kansan tärkeimpäin elinoikeuksien, yleisen, yhtäläisen äänioikeuden ja kansanvaltaisen edustus-oikeuden puolesta, sosialidemokratien taholta ajatellakaan sen väkivaltaisempaa keinoa kuin rauhallista yleislakkoa. Vaikka, niinkuin kaikki tiedämme, suurlakko harvoin sentään päättyy aivan ilman vakavampia väkivaltaisuuksia porvarillisten alkaman väkivallan ja ärsytyksen vuoksi.

Aivan toista on sitte kun luokkaedustusjärjestelmä on kumottu ja sijalle saatu yleiseen yhtäläiseen äänioikeuteen perustuva kansaneduskunta ja parlamentaarinen hallitusmuoto. Sellainen järjestelmä voi luoda lakia, jolle me periaatteessakin myönnämme lain arvon. Silloin on koko kansalla määräämisvalta kansan olost ja elämästä päätetäessä. Silloin on jokainen kansalainen lakiin sidottu ja samalla todellisesti vapaa sen kautta, että jokaisella on oma yhtäläinen osuutensa yhteisessä tahdossa. Ja silloin on sosialidemokratiakin toimiva yksinomaan laillisuuden pohjalla.

Mutta silloinkin tietäkööt porvarilliset, että niinpian kun he kerran jättävät laillisuuden tien — ja on aivan toden-

näköistä että he jättävät sen heti kun laillisuus käy heidän rakkaimmille luokkaeduilleen todella vaaralliseksi, — silloin katsomme mekin taas olevamme vapaat keinoja valitsemaan.

UUSI VAALILAKIEHDOTUS.

Vähäistä myöhemmin kuin valtiopäiväehdotuksen on nyt eduskuntakomitea saanut valmiiksi ehdotuksen uudeksi vaalilaiksi. Molemmat nämä ehdotukset ovat nyt myöskin jo käyneet ensimmäisen kiirastulensa, senaatin läpi, sekä tulleet asianomaisesti oikaistuiksi, s. t. s. ehdotusten kansanvaltaisuutta on supistettu. On hauska nähdä, paljoko yleisestä äänioikeudesta ja yksikamarijärjestelmästä on jälellä sittenkuin kaikki asianosaiset ovat sanottavansa sanoneet.

Senaatti on, kuten tunnettu, muuttanut äänioikeuden ikärajan 24 vuoteen sekä vakinaista vaivaisapua nauttineilta kieltänyt äänioikeuden.

Molemmatkin seikat merkitsevät paljon. Nuo kolme ikäluokkaa 21-23 vuotta käsittävät noin 170,000 henkeä ja olisivat siis oikeutetut saamaan 10-12 edustajaa uudessa eduskunnassa. Eduskuntakomitea on pohjustanut mieliteensä äänioikeuden määräämisestä 21 vuotta täyttäneille muun muassa sillä että tässä ijässä yleensä yleisten asian harrastaminen ja ihanteellinen käsityskanta valtiollisista ja yhteiskunnallisista ovat vireimmillään. Senaatilla mahtanee olla erityinen syy peljätä tällaista näkökantaa ja valtiollisista

valveilla oloa. Tosiasiassa tulee kuitenkin nuorimman ikäluokan valitsijat keskimäärin olemaan 25 v., syystä että vaalit tapahtuvat vasta vähintään puoli, enintään 1 ½ vuotta sen jälkeen, kun tähän ikäluokkaan ovat täyttäneet 24 v. Täten siis sopivan määräyksen kautta äänioikeutta vielä on lykätty 1 vuotta edemmäksi.

Suuresta merkityksestä on myöskin äänioikeuden kieltäminen vakinaista vaivaisapua nauttivilta. Tällaisten vaivaisten lukumäärä on nimittäin useampi kymmentuhat. Mutta sitä huomiota-ansaitsevampi on vielä se käsityskanta joka piilee kiellon takana, nimittäin että sellaisille, jotka eivät kykene itsestään huolta pitämään, ei ole myöskään annettava valtiollista sananvaltaa. Tämä täysin porvarillinen katsantokanta ei siis tunnusta yhteiskuntaolojen etupäässä aiheuttavan, että lukuisain henkilöiden on työkyvyn vähentyä antauduttava vaivashoidon armoille. Se on sama käsityskanta, joka kehottaa työmiestä syyttämään itseään huonosta taloudellisesta asemastaan, eikä nurjia yhteiskuntaoloja.

Mutta palaamme nyt tarkastamaan eduskuntakomitean vaalilakiehdotusta. Siihen ei senaatilla ole ollut mitään lisättävää, sillä tässä ehdotuksessa on jo kyllin sotkua ennestään. Se tahtoo sanoa, jos lukee ehdotuksen tarkalleen muutaman kerran selitysten avulla läpi, käy tosin selville, että pohjana sille on teknillisesti sängen viehättävä systemi. Mutta tämä on niin monimutkainen, että se 99:lle % maan väestöä lienee vallan mahdoton käsittää. Ja mitä vähemmän valitsijat kykenevät vaaleja ymmärtämään, sitä enemmän on kaikenlaisia vaalikeinotteluja pelättävä. Ettei tässä auta mikään korupuhe suomalaisesta rehellisyydestä, käy hel-

posti selville, jos ottaa huomioon, että paljon yksinkertaisemman vaalilain mukaan toimitetuista talonpoikaissäädyn vaaleista nyt koolla oleville valtiopäiville kenties suurin osa on tullut kumotuksi tai on niistä ainakin valitettu.

Vaalit määrätään ehdotuksessa arkipäivänä tapahtuviksi. Erään työväenedustajan esittämä kanta, joka muuten kuuluu puolueen vaatimukseen, että tämä vaalipäivä on määrättävä yleiseksi vapaapäiväksi, ei sitävastoin ole saanut kannatusta muualla kuin esittäjän omassa vastalauseessa. Aivan välttämätöntä olisi näin ollen, että vaalit tapahtuisivat jonakin sunnuntaina, työväestön ainoana todellisena vapaapäivänä. Koko ajatus valita arkipäivänä, on komitean hyväksymillä edellytyksillä onneton tuuma.

Jokaiselta työmieheltä vaatii osanotto vaaleihin arkipäivänä taloudellista uhrausta, päiväpalkan menetystä, jolla seikalla varsinkin seuduissa, jossa väestö ei ole herännyttä, on sangen paljon merkitystä. Sitäpaitsi tarjoaa vaalien suorittaminen arkipäivinä työnantajille mitä parhaimman tilaisuuden sekaantua työmiestensä vaaleihin osanottoon houkuttelevasti ja estävästi. Hän voi esimerkiksi kiertoteitä luvata, jos vaalit käyvät hänelle onnelliseen suuntaan, maksaa vaalipäivältä täyden palkan ja voi hän toiselta puoleen verukkeilla ja uhkauksilla estää työmiehiään vaalivilaisuuteen saapumasta. Jälkimmäisen seikan on komitea ehdotuksessaan tosin kieltänyt. Pykälä kuuluu: Ellei työnantaja suo hänen työssään olevalle vaalioikeutetulle *mikäli mahdollista* tilaisuutta käyttää vaalioikeuttansa, rangaistakoon *sakolla*. Tämä pykälä on kumminkin niin erinomaisen ylimalkainen ja lisäksi aivan tehoton. Sillä missä työväki on riippuvaisessa asemassa, kääntyy epäilemättä työväen

itsensä turmioksi, jos työnantaja työmiehen ilmiannosta saatettaisiin edesvastaukseen. Pykälä lieneekin ajottu vain silmänlumeeksi.

Vaalioikeus on ehdottomasti sidottu luetteloihin, jotka ovat tehdyt henkikirjain perusteella. »Vaaliluettelon pohjaksi pitää asianomaisen henkikirjurin tammikuussa sinä vuonna, jona yleiset edustajavaalit ovat tapahtuvat, vaalilautakunnalle toimittaa luettelo kaikista *edellisen vuoden henkikirjain* mukaan äänestysalueella asuvista henkilöistä, jotka kuluvan vuoden alkaessa ovat täyttäneet 24 vuotta.»

Tämä pykälä siis asettaa uuden vaatimuksen: ollakseen äänioikeutettu vaaditaan että on asunut vähintään 1 ½ vuotta paikkakunnalla. Tällainen »asuntosensus» on laitettu selvällä pyrkimyksellä estää äänivalta sellaisilta, jotka myöhemmin ovat paikkakunnalle muuttaneet ja koskee tämä pykälä siis ennen kaikkea muuttelvaa työväkeä. Minkävuoksi ääniluettelot muuten olisi laitettu vuoden vanhain henkikirjain mukaan, kun saman vuoden kirjat hyvissä ajoin voisivat valmistua. Samallaista pykälää myös porvarilliset muissa maissa vaativat vaalilakeihinsa.

Sellaisen henkilön osanotto vaaleihin, joka tahtoo äänestää muissa piireissä kuin jossa hän on hengille pantu, kohtaa samaten vaikeuksia. Laissa sanotaan, että tällaisen henkilön ollakseen äänioikeutettu tulee sieltä, jossa hän on hengille pantu, hankkia todistus, että hän on vaalioikeutettu ja vaaliluetteloon otettu. Tällaisten todistusten hankkiminen käy aina mutkikkaaksi, useimmilta jää se hankkimatta ja näin menetetään vaalioikeus. Koska tällaisten henkilöiden luku, jotka asuvat muualla kuin ovat hengille pantuja, on sangen suuri, on asia sitä tärkeämpi. Otamme tähän

muutamia esimerkkejä hengille pantujen ja todellisen väestön suhteesta Suomessa.¹⁾

	Väestö kirkonkirj. mukaan	Hengille pantu väestö	Hengille pantu väestö vähempi
Helsingissä	106,067	91,597	14,473
Turussa	41,536	33,368	8,164
Tampereella	39,331	34,908	4,423
Kymissä	11,504	9,753	1,751

Ei voi ajatellakaan että kaikki nuo henkilöt hakisivat tuon todistuksen. Ja jos niin olisikin asianlaita, kuinka suunnaton lisätyö täten koituisi.

Tämä säädös siis välillisesti riistää ainakin noin 40,000-50,000 henkilöltä äänioikeuden. Lisäksi, tämä poikkeustila kohtaa etupäässä työväestöä, sillä etupäässä työmiehet työn haussa ovat pakotetut kulkemaan paikasta toiseen.

Enimmän omiaan estämään kansan suuria joukkoja ottamasta osaa vaaleihin on kumminkin komitean ehdottamien suhteellisten vaalien järjestäminen.

Ehdokaslistat ovat jo kuukautta ennen vaaleja jätettävä kunkin vaalipiirin keskustoimistolle. Näin ollen pakotetaan aloittamaan vaalikausi suhdattoman varhain, joka luonnollisesti jälleen kysyy sitä suurempia valmisteluja ja rahavaroja.

Lisäksi on itse vaali tavalliselle valitsijamiehelle melkein mahdoton käsittää. Hän valitsee kolmea ehdokasta, mutta

¹⁾ Todellisen väkiluvun olemme määränneet kirkonkirjojen väkiluvun mukaan. Nämä ilmoittavat tosin vähän, mutta huomattava sangen vähän liian korkeita lukuja. Luvut ovat vuosien 1903-4 vaihteesta.

saattaa juuri käyttämänsä listan avulla saada aikaan, että se henkilö, jota hän etupäässä tahtoo saada valituksi, tulee syrjäytetyksi. Näin käy esimerkiksi, jos hänen käyttämällään listalla toisessa ja kolmannessa sijassa olevat samalla aikaa ovat muista listoista ääniä saaneet. Valitsijoille tulee näin ollen erinomaisen vaikeaksi ja mutkaiseksi saada juuri pääehdokkaansa läpiajetuksi. Täten eduskuntauudistuskomitean ehdottamat vaalit suosivat vaalikeinottelua. Tällaista vaalit kyllä synnyttävät muutenkin, saatikka sitten jos jo itse vaalilaki sisältää kuten oraan tähän. Sitäpaitsi vaalikeinottelua voi ehdotetuissa suhteellisissa vaaleissa versoa monessa muissa muodoissa, joista prof. Homén kirjassaan »suhteellisista vaaleista» myöskin on huomauttanut.

Komitean ehdotuksen mukaan on kukin äänestäjä veloitettu käyttämään virallista äänilistaa, johon löytyy painettuina kaikki kysymyksessä olevan piirin vaaliyhdistysten ehdokaslistat. Suuremmissa vaalipiireissä voi täten hyvin tapahtua, että tämä äänilista sisältää 30-40 ehdokaslistaa eli 90-100 ehdokkaan nimeä. Näiden joukosta on sitten jokaisen äänestäjän haettava se lista ja ne nimet, joita hän haluaa äänestää. On aivan itsestään selvä, että maalainen ja työmies, jotka eivät ole tottuneet kirjallisiin töihin, joutuvat aivan ymmälle kun heille annetaan käteen tuollainen nimiä täynnä oleva lista. On aivan onnen kauppa, jos hän tästä löytää, mitä tahtoo eikä merkitsee väärää henkilöitä. Sangen moni äänestäjä jo peläten tällaista vaalin mutkaisuutta on niihin osaa ottamatta. On kyllä lakiehdotuksessa määrätty vaalimiehiä auttamaan erityinen henkilö.

Mutta kuka takaa, että tämä menettelee rehellisesti ja säilyttää vaalisalaisuuden. Hänelle tosin säädetään rangaistus virheistä mutta kun vaali on salainen, ei hänen toimintaansa kukaan voi kontrolloerata.

Näin ollen epäilemättä melkoinen osa kansaa tulee katsomaan tätä lakiehdotusta epäuulolla eikä syyttä, sillä niille kansankerroksille, jotka eivät ole kirjoitustöihin lainkaan tottuneet, siitä koituu melkoinen haitta. Sen osaanotto vaaleihin käy vaikeaksi, sen takia luonnollisesti laimeaksi ja näin siltä suorastaan riistetään äänioikeus.

Ei ole sillä hyvä, että joku laki puhtaan teorian kannalta on oikeudellinen, sen täytyy olla näin myöskin oleviin oloihin sovitettuna, ollakseen sanan korkeimmassa merkityksessä oikeuden mukainen. Tätä eivät porvarilliset jaksakaan käsittää, sen enemmän meillä kun muuallakaan. On todellakin merkillistä, ettei eduskuntamuutoskomitea ole ole pitkän viivyttelynkään avulla saanut parempaa ehdotusta ilmoille. Nykyinen ehdotus todistaa juuri mainitsemissamme kohdin sekä porvarillista luokkahenkeä että epäkäytännöllistä kamariviisautta laatijoissa.

Melkoisessa määrin helppotajuisempi ja helpommasti toteutettava lakiehdotus suhteellisista vaaleista esitettiin jo pari kuukautta sitten työväen puoluehallinnon asiaa pohtimaan asetettamassa komiteassa.

Ehdotus rakentui seuraaville periaatteille:

- 1) Kukin puolueryhmä tai paikkakunta, joka arvioi saavansa useampia edustajia kuin yhden, sekä haluaa että sen listalla löytyville ehdokkaille annetut äänet tulevat välillisesti koko ryhmän hyväksi, ilmoittaa listansa

viimeistään kaksi viikkoa ennen vaalia vaalilautakunnalle, joka sen viipymättä julkaisee. Jotta vältettäisiin, että sama henkilö asetetaan ehdokkaaksi eri ryhmien listalla tahi eri vaalipiireissä tulee ehdokkaan kirjottaa suostumuksensa ehdokaslistaan.

2) Kukin äänestäjä äänestää yhdellä äänellä sekä ainoastaan yhtä ehdokasta. Ehdokkaan hyväksi tulevat äänet lasketaan yhteen sekä asetetaan ehdokkaat siihen järjestykseen kuin niiden äänimäärä osottaa. Saman ryhmän ehdokkaiden äänimäärä lasketaan yhteen, jolloin saadaan ryhmän koko äänimäärä; ehdokassijoja jaettaessa kilpailee ryhmä muiden ryhmien kanssa yhteenlasketun äänimääränsä perusteella.

3) Ryhmä tahi paikkakunta joka ei aijo äänestää kuin yhtä ehdokasta, ei ole pakotettu ilmoittamaan siitä vaalilautakunnalle ennen vaalia. Ehdokkaalle lankeavat äänet tulevat ainoastaan hänen hyväkseen sekä kilpailee hän tällä äänimäärällä ryhmien sekä muiden yksityisten ehdokkaiden kanssa edustajapiikkoja määrättäessä.

Ylläoleva selviää parhaiten esimerkistä.

Listalla n:o 1 ovat ehdokkaat Aalto, Halme, Niukka, Jussila, Halonen ja Kemppi; n:o 2 Hellman, Kankku, Lehtinen, Ritola ja Autio; n:o 3 Liukko, Mantere, Nissinen ja Orava. Nämät ovat vaalilautakunnalle imoitettut. Sen ohessa saavat vaalissa ääniä Ingman ja Ahokas. Edustajien lukumäärä on 10. Vaalin tulos on seuraava:

Aalto	3,000	Hellman	1,600	Liukko	1,500	Ingman	Ahokas
Halme	2,000	Kankku	1,400	Mantere	1,200		
Niukka	1,000	Lehtinen	1,000	Nissinen	800		
Jussila	600	Ritola	900	Orava	200		
Halonen	250	Autio	800				
Kemppi	150						
1)	7,200	2)	5,700	3)	3,700	1,900	1,400

Jos D'Hondtin sääntöä noudattamalla jaetaan paikat ryhmien ja henkilöitten kesken niin lista 1 saa neljä edustajaa, lista 2 kolme lista 3 kaksi edustajaa. Yksityisistä ehdokkaista on ainoastaan Ingman tullut valituksi.

4) Vaaliliput eivät ole virallisia, vaan kukin valitsija äänestää omalla lipulla, jossa on ainoastaan yksi nimi. — Tunnussana (puoluenimitys) tai listan numero on tarpeeton. Huom.! Koska ehdokkaitten äänimäärästä riippuu, missä järjestyksessä ne tulevat kullakin listalla huomioon edustajasijoja määrättäessä, voi kukin ryhmä jakaa vaalipiirin tai äänenantopaikat ehdokkaitten kesken siten, että puolueen ensi ehdokas asetetaan äänestettäväksi sinne, missä ovat parhaat toiveet j. n. e. Tämän jaon sopii myös noudattaa paikkakunnallisia suhteita, jolloin vaali suuresti muistuttaa yhdenmiehen vaalipiirejä.

5) Jos edustaja kuolee tahi muuten hänen paikkansa joutuu avoimeksi, astuu hänen sijaansa saman ryhmän ehdokkaista se, joka on lähinnä äänimäärässä. Jos henkilö, joka ei ollut minkään puolueen listalla, menettää edustajapaikkansa, astuu hänen sijaansa se, joka ylläolevan laskutavan mukaan on siihen lähinnä oikeutettu huolimatta siitä, kuuluuko hän johonkin ryhmään vai onko hän ollut yksin ehdokkaana.

6) Jos henkilö, joka ei ole ennen vaalia lautakunnalle ilmoitettu, tulee useammassa vaalipiirissä edustajaksi valituksi, ratkaisee hänen äänimääränsä, mitä piiriä hän edustaa ja toisessa piirissä astuu hänen sijaansa se, joka siihen lähinnä on oikeutettu.

Yllä ehdotetulla menettelytavalla on monta hyvää puolta. Ensiksikin kukin äänestää vaan yhtä henkilöä. Jokainen valitsija tietää varmaan, että hänen äänensä juuri auttaa omaa ehdokasta ja samalla välillisesti koko puoluetta. Puoluekin voi edeltäpäin varmasti toimia siihen suuntaan, että se saa tärkeimmät ehdokkaistaan valituiksi. Myöskin saisivat valitsijat tällöin äänestää omilla lipuillaan, eikä olisi tuota pitkää valtion ehdokaslistaa valitsijoita sotkemassa. Valtion puolesta annetut yhtäläiset kuoret olisivat äänestyssalaisuutta suojelemassa.

Edustajakomiteassa ei tämä ehdotus saanut kannatusta. Miksi ei, emme tiedä.

Joka tapauksessa on muistettava, että työväenpuolue ainoastaan niillä edellytyksillä kannattaa suhteellisia vaaleja, kuten ulkomaalaisten puoluetoverienkin lausunnoista kävi ilmi, että vaalitapa on selvä ja helposti käsitettävä, sekä että valitsija saa käyttää omia vaalilippuja ja äänestää mikäli mahdollista yhtä henkilöä. Sillä vaalitapa, joka ei täytä näitä edellytyksiä, suosii aina porvariston luokkaetuja. Ellei hallitus tai säädyt voi keksiä suhteellista vaalitapaa, joka täyttää nämä vaatimukset, tulee työväenpuolueen välttämättömästi vaatia yhden miehen vaalipiirejä enemmistö- ja täytevaaleilla. **Edvard Gylling.**

MAAMME TORPPARIVÄESTÖ JA TEKEILLÄ OLEVA MAALAISSPUOLUE.

Eduskuntalaitoksemme sai meillä vuosikymmeniä olla keskiaikaisella kehitysasteellaan vielä senkin jälkeen, kun niin suuressa ja läheisessä naapurimaassa kuin Saksassa jo oli tunnustettu ajan vaatimukset tässä suhteessa. Sosiaalidemokratinen agitationi sekä meillä että Venäjällä on kuitenkin tehnyt paljon ja heikontanut — ei suinkaan porvarilisten vastustushalua, vaan heidän vastustuskykyään, niin että ainakin jossain määrin ajanvaatima eduskunnanmuutos nyt on ovelta. Porvarilliset ovat olleet pakotettuja muuttamaan ohjelmaansa viikko viikolta, päivä päivältä, mutta siitä huolimatta on aivan ilmeistä, että nykyisillä perustuksilla lepäävä puoluejako on tulevaisuudessa mahdoton. Kumpaankin suureen porvarilliseen puolueeseemme kuuluu niin kirjava joukko kaikenkarvasia aineksia, että on epäiltävää, voivatko nämä ainekset enään kokoontua niinkään ohjelman ympärille yhdessä ja yksimielisinä. Perustuslaillisista on tämmösiä epäilyksiä kuultu yksinpä puolueen omassa keskuudessaan — viittaamme vain tri Gunnar Castrenin kirjoitukseen ruotsalaisessa »Framtid» lehdessä, jossa hän kutsuu perustuslaillista puoluetta nimellä ohjelmaton puolue, ja epäilee tokko mikään ohjelma voi näitä haaksirikkoina, ohjelmattomina ajelehtivia aineksia koota saman lipun alle. Aivan samaa voi sanoa suometarelaisesta puolueesta — vaikkakaan puolueen keskuudesta ei ole julkisuuteen päästetty juuri yhtä paljastavia artikkeleita. Mutta varma on, että parlamentarisisissa oloissa ei sellainen puolue, joka käsittää jäseniä aina radikaliksi

itseään kutsuvista ylioppilaista aina äärimmäis-vanhoillisiin rusthollareihin ja vapaauskoisuudellaan pöyhkeilevistä nuorukaisista aina valtiokirkon lihavimmin palkattuihin pönkittäjiin saakka, voi pysyä koossa. Ei se voi elää kauniilla muistoilla, joita on koottu suomalaisuustaistelun alkuajoilta, enempää kuin perustuslaillinenkaan puolue niillä muistoilla, joita se viime laittomien vuosien oikeustaistelun kuumimmillaan ollessa kokosi. Vaan nämät porvarilliset puolueet tulevat hajoamaan ja jättämään sijaa uusille puolue-muodostuksille, joilla on juurensa yhteiskunnallisissa oloissa ja jotka juuri yhteiskunnalliseen ohjelmaan nähden eroavat toisistaan. Tämän on moni jo nähnyt ja muutamalla taholla on ruvettu suunnittelemaan ohjelmiakin uusille, tulevaisuudessa mahdollisesti syntyville puolueille. Yhden tällaisen suunnitelman on t:ri Hannes Gebhard laskenut julkisen arvostelun alaiseksi kirjasessaan »Pienviljelijät kokoon!» Kirjasen sisällystä ja tekijän tarkotusta sietää hiukan lähemmin tarkastaa.

Kirjasen ja suunnitelman tarkoitus on perustaa meille pikkutilallispuolue, maalaispuolue sekä vetää ne rajaviivat, joitten sisälle puolueen ohjelman tulisi sopia. Puolueeseen tulisi yhtyä kaikki ne 170,000 perhekuntaa, joitten omistama lehmäluku on 2—14. Yhden lehmän omistajia, joitten luku kirjassa ilmoitetaan 90,000, ei nähtävästi ole tähän puolueeseen suunniteltu. Eihän yleensä osuustoimintamiesten pyrkimyksenä meillä ole ollut milloinkaan varsinaisen proletariatin, tuon alimman köyhälistön aseman parantaminen, vaikkakin siitä he paljon ovat puhuneet ja sitä keppihevosenaan käyttäneet, vaan parannuspyrintönsä ovat he aina kohdistaneet varsinaista köyhälistöä korkeam-

malla kannalla olevan luokan, pikkutilallisten ja yleensä juuri tuommoisten 2-14 lehmän omistajien keskuuteen. Osuuskauppoihinkin on varsinaisen varattoman väestön korkeitten maksujen tähden vaikea jäseneksi ruveta. Samansuuntanen pyrkimys käy tässä kirjasessa ilmi ensiksikin edellämaituista lehmäluvuista ja myöskin siitä, että on jätetty selittämättä, mitkä kohdat kirjasessa olevasta suunnitelmasta uudeksi maanvuokralaiksi olisivat sovellettavat myöskin mäkitupalaisille. Toisin sanoen, kirjasen tekijä ei näistä piireistä nähtävästi ole toivonutkaan jäseniä uuteen maalaispuolueeseensa, hän on kai katsonut, että kaikista vastaponnisteluista ja pyrkimyksistä huolimatta nämät köyhimmät ryhmät maalaisproletariatia tulevat lähestymään todellista tukijaansa ja auttajaansa, s. o. sosialidemokratista työväenpuoluetta.

No niin. Maalaispuolueen tulisi siis muodostamaan nuot 170,000 2-14 lehmän omistajaa ja ohjelmaksi esitetään puolueelle seuraavaa.

a) *Maan hankkiminen tilattomille.*

Tässä huomauttaa kirjasen tekijä sitä, että valtion johtama uutisasutustoimi pääasiallisesti on ollut harhaan viepä, kun kruununmetsämaita on luovutettu omistusoikeudella tilattomille. Kokemus nimittäin on osottanut, että tällaista lahjaa ei ole voitu yhteiskunnan eduksi hoitaa. Maanviljelys näillä tiloilla ei yleensä ole menestynyt, vaan haltija on verrattain vähässä ajassa velkaantunut ja luovuttanut maansa tukkiyhtiölle. Tähän kokemukseen perustuen, »sekä myöskin huomioon ottaen sosialistisen

suunnan vaatimusta», ei myöhemmin enää ole puollettu kruununmetsämaitten myöntämistä tähän tarkotukseen omistusoikeudella, vaan viljelysmaata ainoastaan perinnölliselle vuokralle ja metsämaahan rajoitettu käyttöoikeus. Tätä ehdotusta tulisi maalaispuolueen ruveta kannattamaan.

Tämä maanhankkimistapa ei kuitenkaan riitä, siitä jäävät osattomiksi maamme tiheimmin asutut seudut, joissa yleensä kruununmetsämaata ei ole, mutta joissa tämä kysymys on hyvinkin polttava. Sitä varten ehdotetaan kirjassa eräitä kieltämättä tunnustusta ansaitsevia toimenpiteitä. »Tilattoman Väestön Lainarahastosta» on lainoja etupäässä myönnettävä:

1) sellaisille kunnille, jotka aikovat hankkia *kunnan omaksi* eri osissa kuntaa maata, jota se pienemmissä palstoissa *vuokraisi* asuntotonteiksi ja viljelyspalstoiksi eritoten köyhemmille tilattomille pitemmäksi ajaksi ja kohtuullisilla ehdoilla. Näihin ostoihin olisi koetettava saada viljelyskelpoista maata sekä metsämaata *yhteismetsäksi* ja laitumeksi, jota kunta hoitaisi varattomain eduksi; sekä

2) sellaisille tilattomain perustamille maanosto-osuuskunnille, jotka ostavat jonkun suuremman tilan, tilanosan tai tilaryhmän palstoittaakseen sen ja luovuttaakseen palstat omille jäsenilleen, kuitenkin niin, että metsää hoidettaisiin yhteisesti.

Tämän yhteydessä olisi vielä säädettävä, että siellä, missä olot vaativat ja tilattomat sitä pyytävät, mutta kunta ei siihen hyvällä suostu, *valtiopäivät voisivat pakottaa kuntaa hankkimaan itselleen maata, joka soveltuu tilattomille vuokrattavaksi.*

Kolmas keino, jota on käytetty maan hankkimiseksi tilattomille, on se, että valtio ostaa suurtiloja, jakaakseen ne pieniksi ja luovuttaakseen palstat edullisilla maksuehdoilla tilattomille. Tätäkin keinoa on vasta verrattain vähän käytetty, ikäänkuin kokemuksen saavuttamiseksi. Ja kokemus on kirjan tekijän mielestä ollut osaksi hyvä, osaksi sellainen, että tässäkin on toivomiselle sijaa. Tulisi vaan tätä tarkotusta varten saada aikaan yhtenäinen suunnitelma ja siihen pitäisi kuulua ennenmainittu perinnöllinen vuokraoikeus ja metsämaahan nähden rajotettu käyttöoikeus. Perintöoikeutta myöskin rajotettaisi siten, että se perillisistä, joka ottaa tilan haltuunsa, saisi suhteellisesti suuremman osan tilan arvosta kuin muut.

Sen sijaan *ei* pitäisi myöntää välittömiä lainoja yksityisille torppareille vuokramaittensa yksityisomaisuudeksi lunastamiseksi, ei myöskään pitäisi valtionvaroilla ostaa tukkiyhtiöiltä heidän allensa keräämien metsätilojen viljelysmaita tilattomille luovutettaviksi, kuten tukkiyhtiöitten taholta lie ehdotettu.

Ylläesitetyn ohjelman toteuttaminen vaatisi valtionvaroja kuitenkin niin paljon (tri Gebhardin mukaan ehkä 500-1000 miljoonaa Smk.) että Suomen valtio ei heti kykene sellaisia summia hankkimaan. Lähimmässä tulevaisuudessa tulee siis ajatella muita, lieventäviä keinoja ja yksi sellainen on

b) Vuokralainsäädännön parantaminen.

Siinä suhteessa on valtion kuitenkin ensin lakaistava oma etehisensä puhtaaksi, ennenkuin yksityistilojen suhteen

ehdottaa parannuksia. *Kruununvirkatalojen torppiin* nähden olisi tehtävä se parannus, että he saavat suorittaa veronsa *rahassa suorastaan valtiolle*. Niinikään tulisi *pappilain torppareista* tehdä perintövuokraajia, jotka maksavat veronsa sille juridiselle henkilölle, joka tarpeellisen perustuslainmuutoksen kautta säädetään niiden omistajaksi.

Pääasia on kuitenkin saada yksityistilain torpparit sellaiseen asemaan, että he uskaltaisivat täydellä tarmollaan ryhtyä maitaan viljelemään siinä varmassa luottamuksessa, että he saavat täysin nauttia työnsä hedelmät ja elää yhteiskunnallisesti turvatussa asemassa.

Tätä varten on Suomen uusi vuokralaki viipymättä otettava perinpohjin uudistettavaksi.

Ensimmäinen ja tärkein uudistusvaatimus on se, että *isäntä ei saa olla oikeutettu vaatimaan torppareiltaan veroa päivätöissä*. Sitte tulisi vuokralakiin tehdä se toinen tärkeä parannus, että joku puolueeton viranomais, esim. kihlakunnan tuomari, yhdessä yhden maanomistajan ja yhden torpparin kanssa tulisi määräämään verosumman kohtuulliseksi, jos asianomaiset keskenään eivät siitä voisi sopia.

Kolmas parannusvaatimus olisi se, että torpparin tulee saada *täysi, lyhentämätön korvaus* kaikista niistä parannuksista, jotka hän tilallaan tekee; — suuremmista kumminkin niistä, jotka tehdään omistajan suostumuksella.

Vielä olisi laissa säädettävä vissi *lyhyin vuokra-aika*, esim. vähintään 16 vuotta; sen kuluttua tulisi vuokraajalla olla oikeus uudistaa vuokransa taas yhtä pitkäksi ajaksi; lisäksi olisi hänellä oleva oikeus myydä tai muutoin luovuttaa vuokraoikeutensa toiselle.

Näin suunniteltua vuokralakia on kirjaseen tekijä kuitenkin erityisesti tarkoittanut sellaisille torpille, jotka ovat niin suuria, että niiden viljelijät elävät pääasiallisesti maanviljelyksestä. Mitkä kohdat niistä olisivat sovelluttavat myöskin pienemmille (mäkitupalaisille), se jätetään »tällä kertaa» selittämättä.

Vielä on maanvuokralakiin nähden kirjasesa eräs hyvin tärkeä ehdotus. Painatamme tähän koko sitä käsittävän kappaleen:

Jos tällä tavalla suunniteltua maanvuokralakia ryhdytään laatimaan, on peljättävää, että useat maanomistajat kiiruhtavat lopettamaan koko torppalaitoksen mieluummin kuin alistuvat sen alaisiksi, joten siis n. s. tilattomiin luku vielä nykyistään lisääntyisi ja olot tulisivat yhä huonomiksi. Tältä varalta sekä saadaksemme yksityisten hallussa olevat laajat viljelyskelpoiset maat viljelyksen alle, olisi uuden vuokralain yhteydessä välttämätöntä säätää sellainen laki, että, jos maanomistaja tahtoo lopettaa torpan, mutta torppari ei tahdo siihen suostua ja tämän torpan maat sijaitsevat sillä tavalla, että sen palstoittaminen itsenäiseksi ei turmele emätilan viljelystä, maanomistaja on velvollinen alistumaan *pakkolunastukseen*, jolloin hinta olisi laissa määrättävä kohtuulliseksi. Samalla tavoin, jos maanomistajalla on erityiseksi tilaksi soveltuva viljelyskelpoinen maa-ala, jota hän itse ei vissin ajan kuluttua rupee viljelemään, mutta jota tilaton, kykenevä henlolo haluaisi viljellä.

Torppariohjelmansa lopussa huomauttaa kirjoittaja, että tähän on paljoa jyrkempi ja sosialistisempi kuin se

maalaisohjelma, minkä sosialidemokratit v. 1903 laativat. Ja kieltämättä on tämä hänen huudahduksensa tosi! Seli-tykseksi huomautetaan kuitenkin, että olot sitte vuoden 1903 ovat sangen suuresti muuttuneet meidän isänmaasamme. V. 1903 ei porvarisilla puolueilla ollut oikeastaan mitään varmaa yhteiskunnallista ohjelmaa, ei ainakaan maatalouskysymykseen nähden, sosialidemokratinen puolue oli koko maassa ainoa jolla oli sellainen, ja siitä on se saanut porvariselta taholta milloin lievempään milloin ankarampaan muotoon puettuja moitteita, — viimeksi Uudessa Aurassa joku pastori moitti yksinpä sitäkin ohjelman osaa radikaliseksi, jopa *epäkristilliseksi*, missä vaaditaan palkollissääntöä lakkautettavaksi (!). Ohjelmamme maataloudellinen puoli onkin kieltämättä vanhentunut ja siis muutettava, ei kuitenkaan siihen suuntaan kuin pastorit haluavat, vaan jyrkempään, enemmän sosialistiseen suuntaan. Sitä huomauttaa myöskin t:ri Gebhard lausuen: » — — ja minä puolestani olen varma siitä, että ohjelma, joka tänä kevännä tehdään valmistuksen alla olevassa torpparikokouksessa, tulee olemaan toisellainen, kuin se, jonka tehdastyöväen edustajat kolme vuotta sitten osasivat tehdä».

Kirjan loppuosa sisältää m. m. luvut »Pienviljelijäin vaatimukset toimenpiteistä heidän ammattisivistyksensä kohottamiseksi», »Pienviljelijäin suhde liikemaailmaan» sekä muita yleisiä kysymyksiä sisältävä luku, mutta emme tällä kertaa ryhdy selvittelemään emmekä käsittelemään niitä; rajoitamme vaan huomautuksemme kirjaseen tilattomia ja torppareita koskevaan osaan.

Ohjelman ensimmäiselle osalle (maan hankkiminen tilattomille) tulee ehdottomasti antaa tunnustus. Siinä esitetyt periaatteet eivät ole yleensä ristiriidassa sosialismin periaatteitten kanssa. Sosialismin kannalta katsoen on aivan ehdottomasti tuomittava se, että kruununmetsämaita on luovutettu tilattomille täydellä omistusoikeudella. Seuraukset tällaisesta järjettömästä menettelystä ovatkin olleet sellaiset, kuten yllämainitun kirjasen tekijä aivan oikein osottaa, etteivät ne suinkaan kehota jatkamaan. Jos tosi mielessä tilattomain asemaa tahdotaan parantaa hankkimalla heille maata, on siinä mielestäni siis kirjassessa esitettyjä periaatteita noudatettava. Ei ole siis suinkaan pyrittävä vähentämään valtion hallussa olevia maa-aloja, vaan niitä, ynnä kunnan hallussa olevia maita lisäämään, ja kolmin kerroin tahtoisin alleviivata sanat »valtiopäivät voisivat pakottaa kuntaa hankkimaan itselleen maata, joka soveltuu tilattomille vuokrattavaksi». Ne ovat siitäkin syystä tärkeitä, että meidän lainsäätömme ei toistaiseksi tämän suuntaisia pakkotoimenpiteitä tunne.

Valtion ja kunnan hallussa olevia maita on tilattomille siis luovutettava perinnölliselle vuokralle ja metsämaahan nähden myönnettävä rajoitettu käyttöoikeus. Tämä ei millään tavoin tule vahingoittamaan näitten tulevaisuudessa muodostuvien tilojen hoitajia, heille tulee tiloihinsa täysin turvattu hallintaoikeus ja takeet tulee myös olemaan siitä, että heidän suoritettavakseen asetettava vero ei tule heitä sanottavasti rasittamaan. Vapautensa ei myöskään tule olemaan liijan suuressa määrin rajoitettu, yhteiskunta tulee vaan pitämään huolta siitä, ettei sitä vahingoittavia väärinkäytöksiä tilan hoidossa tapahdu.

T:ri Gebhardin ehdottamat muutokset uuteen maanvuokralakiin ovat myös niin pitkälle meneviä, etten sanoisi »sosialistisia», että porvarilliselta taholta ei meillä vielä sellaisia ole julkisuudessa nähty. Ainoastaan muutamia kohtia vastaan sopii yhtä ja toista muistuttaa.

Ensimmäinen kohta, että isäntä ei saa olla oikeutettu vaatimaan torppareiltaan veroa päivätoissa, on epäilemättä sellainen vaatimus, jolla tulevaisuudessa on kantavuutta. Yksi sen toteuttamisen lähimpiä seurauksia olisi varmaan se, että torpparien nykyään niin suhteettoman suuret verot hiukan tasaantuisivat. Kun torppareilla on vero päivätoissa, eivät he useinkaan tule ajatelleeksi, miten suureksi heidän rasiuksensa pintayksikköä kohden oikeastaan nousevat. Kun sen heille laskee paikkakunnalla käypien hintojen mukaan, niin vasta silloin he useinkin oikein huomaavat olojen kierouden. Päivätyöt ovat useissa kartanoissa asetetut 15-20 vuotta takaperin, jolloin päivätyön arvo rahaksi laskettuna ei tehnyt kuin kenties kolmannen osan siitä kuin nyt. Senjälkeen on päivätyön, varsinkin hevospäivätyön arvo kokolailla noussut tehdastyön edistymisen ja tukkiliikkeitten kautta, mutta siitä huolimatta eivät kartanoitten omistajat ole vähentäneet alustalaistensa päivätoiden lukumäärää, päinvastoin ainakin 9 tapauksessa kymmenestä ovat he niitä lisänneet. Torpparit suorittavat siis jo yksin päivätyöveron muuttuneen aseman tähden ainakin kolme kertaa suuremman veron kartanoihin kuin parikymmentä vuotta takaperin. Kas siinä jo yksi sangen painava syy siihen, miksi torpparikysymys meillä on tullut niin polttavaksi. Lakimme kyllä ehkäsee luonnottoman koronkiskomisen, kun pääoma on rahan muodossa, mutta

kun kiskuri muuttaa pääomansa maatilaksi, saa hän ottaa siitä veroa päivätoiden muodossa aivan miten paljon tahansa. Ja vaikka päivätoiden lukukin olisi rajotettu, ei veron suuruus sittekään olisi määrätty, sillä elleivät torpparit ole heränneet ja liittyneet yhdistyksiin etujaan valvomaan, voivat kartanoiden omistajat pitentää koska tahansa työpäivää, lyhentää ruokaväliä, lisätä tinkiä y. m. m. Päivätyöveron haittojen lisänä voi vielä mainita sen seikan, jota tri Gebhardkin kirjassaan huomauttaa, että ainakin Etelä-Suomessa oikeuttaa päivätyövero suurtilalliset heidän mielestään kohtelevaan alustalaisiaan miten huonosti tahansa. Torpparien kannalta katsoen ei siis voi muuta kuin ilolla tervehtää sitä lakiehdotusta, että isäntä ei olisi oikeutettu vaatimaan torppariltaan veroa päivätoissa.

Toinen kysymys on sitte, vaikuttaisiko tämä alussa epäedullisesti muitten tilattomain tuloihin ja palkka-suhteisiin, kun kilpailu niillä aloilla, joilla he työskentelevät, mahdollisesti tämän lakipykälän vaikutuksesta tulisi jonkun verran suuremmaksi. Tämä on kuitenkin toisarvoinen seikka kysymyksen tärkeyteen katsoen.

Vuokran suuruuden rajottamiseksi ehdottaa t:ri Gebhard, että joku puolueeton virkamies, esim. kihlakunnan tuomari, yhdessä yhden torpparin kanssa tulisi määräämään verosumman kohtuulliseksi, jos asianomaiset eivät keskenään siitä voisi sopia.

Tähän sopii ensin huomauttaa, että lautakunta ei juuri silloin ole puolueeton, jos siihen kuuluu yksi proletariatin, köyhälistön edustaja, nim. torppari ja kaksi varakkaitten kansanluokkaa edustavaa henkilöä, maanomistaja ja kihlakunnan tuomari. Ei meillä tuomarit tai yleensä juristit

suinkaan ole mitään puolueettomia olentoja, vaan useimmiten hyvinkin luokkatietosia porvareita. Muistellaanpahan vaan Voikan lakkojutun luokkatuomioita tai Vuojoen torppariraukkoja, joitten hirmusen korkea kuritushuone-tuomio pani yksin kovasydämisen hovioikeudenkin epäilemään että eikö lie tullut liikaa. Hovioikeushan kuten muistetaan, lähetti jutun kihlakunnanoikeuteen takasin. Tiedän kyllä että torpparien ja työväenpuolueenkin taholta on viitattu siihen, että kihlakunnan tuomari olisi sopivampi vuokralautakunnan puheenjohtajan paikkaa täyttämään kuin nykyisen lain määräämä kuntakokouksen esimies, mutta näin on viitattu ainoastaan sentähden, että sillä kertaa ei ole parempaa keksitty. Mutta nyt, kun uuden eduskunnan yksi ensimmäisiä tärkeimpiä tehtäviä tulee olemaan tämän vuokralain perinpohjanen uudistaminen, ja torpparikysymys saa siis meillä entistä suuremman merkityksen, saattaa panna kysymyksen alaiseksi, eikö olisi sopivaa asettaa esim. kuhunkin lääniin erityinen virkamies, jonka tehtävänä olisi tarkastaa, että maanvuokralakia noudatetaan sekä samalla toimia vuokralautakuntien puheenjohtajana ja miksei, jos muilta töiltä joutuu, myös kiertävänä neuvojana. Siis maalaisille jonkinlaisia ammattitarkastajia.

Vaikka säädettäisi miten hyvä torpparilaki tahansa, on se ikäänkuin kuollut kirjain, ellei ole jonkinlaisia takeita siitä, että sen noudattamista valvotaan. Vähä on merkitystä työväen suojeluslaeilla, ellei ole hyviä ammattitarkastajia. Meidän »vuokralaissamme» ennen tämän nykyisen voimaanastumista oli määräys: »ja vissi vuotuinen vuokra pitää välikirjassa määrättämän». Sitä rikottiin kuitenkin

mitä rumimmalla tavalla eikä se suinkaan tapahtunut tietämättömyydestä tai lain tuntemattomuuden takia vaan juuri valvonnan puutteen takia, sillä runsaasti olen torppari-oloja tutkiessani tavannut lainopillisen sivistyksen saaneiden miesten alustalaisilla ylipäiviä y. m. epämääräisiä veroja. Ja onko mitään takeita siitä, että edes nykyistä maanvuokralakiamme noudatetaan? Ei suinkaan, sillä aniharvoin turvautuu alustalainen isännän kanssa riidellensä oikeuden apuun. »Paha on omistajan kanssa riidellä», sanoo vanha Upplannin laki, ja samalla tavalla ajattelevat myös meidän torpparimme.

Näitten tässä ehdotettujen maalaisten ammattitarkastajain nimittämisessä olisi tietysti myös torpparien mieltä kysyttävä, muuten saamme lisää samallaisia virkailijoita, kuin meidän puustellintarkastajamme ovat, joitten käsi-alasta kulkee rumia juttuja pitäjillä. Laki nimittäin määrää kruununvirkatalojen torppareille 20 v. vuokra-ajan ja ylemmät virastot nimittävät n. s. puustellintarkastajia valvomaan, että lakia tässä kohden noudatetaan. Eräässä Hämeen pitäjässä kuitenkin 21:stä kruununvirkatalojen mailla asuvasta alustalaisesta oli 13 kokonaan ilman kontrahtia, yhdellä oli 10 v. kontrahti ja yhdellä 5 vuoden. Tämä kaikki tietysti ylimysmielisen lainsäädännön seurauksia, kun kruunun torppareilla ei ole mitään sanottavaa sellaisten virkamiesten asettamisessa, jotka pääasiallisesti heitä varten ovat olemassa.

Mutta tuskin sittenkään saadaan torpparien vuokramaksut tyydyttävällä tavalla ratkaistua, jos vaan asetetaan tällainen vuokrauslautakunta torpparien ja talollisten suhteita järjestämään, eikä tehdä lautakuntaan turvautu-

mista pakolliseksi, tai laissa nimenomaan rajoteta veroa, minkä maanomistaja pintayksikköä kohti alustalaiseltaan saa ottaa. Koska tämä viimeainittu kuitenkin käytännössä tulisi jotakuinkin hankalaksi, — maalaisolothan ovat niin erilaiset eriosissa maata, — täytyy ainakin toistaiseksi pitää ensiksi ehdotettua tapaa soveliaampana, lain tulisi vaan yleispiirtein määrätä rajoja, joitten sisäpuolelle lautakuntain toiminta supistettaisi.

Ei se suinkaan ole vasten torpparien suostumusta sanan varsinaisessa merkityksessä, kun vuokrat useinkin nousevat niin korkeiksi, vaan maalla vallitsevien epäsuotusten olojen, suuren kilpailun ja »maanviljelyksen reserviarmeijan» tähden. Muistan erään kuvaavan tapauksen. Maanomistaja oli aikonut antaa torppansa ulos 350 mk:n vuotuisesta vuokramaksusta. Torppaan pyrkijöitä oli kuitenkin niin paljon, että he kilpaillessaan korottivat vuokran aina 600 markkaan. Se miekkonen joka tässä huutokaupassa torpan haltuunsa sai, hävisi siitä kuitenkin pian, sillä torpassa oli ainoastaan 6 ha viljelysmaata. Jos nyt jätetään vuokramaksun suuruus niin suuressa määrässä kultasen sopimusvapauden pohjalle kuin t:ri Gebhard on ehdottanut, ei olot siinä suhteessa sanottavasti parane. Voimakkaammin on siis tähän epäkohtaan käsiksi käytävä.

Kolmas parannusvaatimus, jonka tri Gebhard maanvuokralakiimme ehdottaa, on se, että torpparin tulee saada *täysi, lyhentämätön korvaus* tilallaan tekemistään parannuksista. Suurempiin parannuksiin tulee hänen kuitenkin saada maanomistajan suostumus. Korvaus tulee tietystikin katselmuksen jälkeen suoritettavaksi.

Tällaisen vaatimuksen korvaukseen nähden on Suomen sosialidemokratinen puolue jo nykyssä »maltillisessa» maatalousohjelmassaan asettanut, tekemättä kuitenkaan siihen mitään rajoituksia. Nykyinen lakimme vaan sisältää jotenkin samansuuntaisen rajoituksen korvauksen maksamisessa, kuin t:ri Gebhardinkin ehdotus, ja pahinta asiassa on se, että lakimme lukee suurempiin parannuksiin myöskin niin suuressa määrin toimitetun mullan, hiekan tai saven maalle ajamisen, että maanlaatu on siitä parantunut. Tällöin ei torppari saa korvausta edes siinä tapauksessa että hänellä on maanomistajan suullinen suostumus.

Lyhyimmäksi mahdolliseksi vuokra-ajaksi ehdotetaan 16 v. Tähän en tahdo ollenkaan puuttua, sillä kysymys on sitä laatua, että teoretisesti sitä on vaikea määrätä sinne tai tänne. Koko maata käsittävä torpparikokous, jonka sosialidemokratinen puoluehallinto on päättänyt kokoonkutsua huhtik. 9, 10, 11 ja 12 p:ksi Tampereelle, tulee tietystikin lausumaan tästä, kuten yleensä muistakin torppariluokkaa koskevista seikoista mielipiteensä, ja etenkin juuri tässä asiassa on mielestäni itse torpparien sanoilla erittäin suuri merkitys.

Sitte vielä sananen pakkolunastuksesta siltä varalta että maanomistajaa haluaisi häätää alustalaisensa torpasta pois ennen uuden maanvuokralain voimaantulusta. Tohtori Gebhard ehdottaa: jos torpan palstoittaminen itsenäiseksi tilaksi ei turmele emätilan viljelystä, olisi maanomistaja velvollinen alistumaan pakkolunastukseen, jolloin hinta olisi laissa määrättävä kohtuulliseksi. Ei ole kuitenkaan varma, onko tämä ehdotus ehdottomasti tarkoituksenmukaisin ja järkevin. T:ri Gebhard itsekin vastustaa jyrkästi sitä, että

yksityisille torppareille hankittaisiin tilaisuus saada lainoja joilla lunastaisivat torppansa yksityisomaisuudeksi. Tällaista toimenpidettä pitää hän ehdottomasti harhaiskuna. Samaten tuomitsee hän jyrkästi sen, että kruununmetsämaita on asutukseen luovutettu täydellä omistusoikeudella tilattomille. Mitenkä siis tässä tapauksessa avustettaisi yksityisiä torppareita lunastamaan torppansa yksityisomaisuudeksi, koska vielä »kokemus ja siihen perustuva tutkimus on sekä muualla että omassakin maassa osoittanut, että nykyaikana vähäkykyinen mies ei voi tällaista lahjaa omakseen eikä yhteiskunnan eduksi hoitaa». Ehdotettu tapa ei siis ole tarkotuksenmukanen tohtori Gebhardinkaan näkökannalta katsoen. Turhien häätöjen estämiseksi on siis keksittävä joku toinen, tehokkaampi keino. Eiköhän päästäisi pulmasta parhaiten siten, että säädetään laki, jonka mukaan se maanomistaja, joka ennen uuden maanvuokralain voimaanastumista tahtoo häätää torpparinsa, on velvollinen maksamaan tälle jotakuinkin suuren prosentin torpan arvosta (40, 50 ehkä 60 % saakka). Toivottavasti tämän vaikutus olisi tehokkaampi kuin minkään pakkolunastuksen, johon huonossa taloudellisessa asemassa oleva torppari useinkaan ei kykenisi. Tätä menettelytapaa voi vielä puolustaa sillä kauniilla periaatteella, että se on useimmissa tapauksissa torppari, joka kaukana talosta olevat karut kankaat on tehnyt viljelyskelpoisiksi, joten torppariluokan kannalta katsottuna olisi aivan kohtuutonta, jos heidät pakotettaisiin lunastamaan itsemuokkaamansa pellot yksityisomaisuudekseen ja joutumaan siten nykyisten kapitalististen konjunkturiin painon alaisiksi. — On tuskin luultava, että

tätä näin jyrkkää keinoa tulnaisi paljon käyttämäänn, sillä tietysti maanomistajat antavat torpparinsa mielummin asua rauhassa paikoillaan, ennenkuin suostuvat suorittamaan heille verrattain suurta korvausta. Tämä säädös olisi siis vaan jonkinlainen maanomistajia uhkaava vitsa.

*

*

*

Paitsi tässä esitettyä ja arvosteltua osaa, kuuluu ohjelmaan vielä toinen puoli, jossa tehdään talollisille ja pikkutilallisille sangen huomiota herättäviä ehdotuksia heidän asemansa parantamiseksi. *Niitten* ehdotusten taka saa kyllä hyvin helposti talolliset järjestyään. Mutta millä ihmeen keinolla ajatellaan tilallisten voivan ruveta ajamaan miltei sosialistista ohjelmaa tilattomaan väestöön ja vuokrauslakiin nähden? Mitä välitöntä etua on tilallisille siitä, että heidän torpparinsa ja mäkitypalaisensa joutuvat taloudellisesti ja oikeudellisesti turvattuun asemaan? Tähän asti ovat kartanonherrat, tilalliset ja muut maanomistajat vastustaneet alustalaistensa joutumista turvattuun asemaan, koska ne muka silloin rupeavat vaan niskoitelemaan. Tilalliset voivat kernaasti järjestyä *heitä* koskevan ohjelman taka maalais- eli agraaripuolueeksi. Torpparit ja yleensä koko tilattomain suuri lauma tietysti yhdistyvät maan muun jo järjestyneen käyhälistön kera yhteistä maatalousohjelmaa kannattamaan. *Tällä kertaa* ovat meidän kurjien lakiemme sekä yhteiskunnallisten epäkohtain johdosta torpparit ja tilalliset siihen määrään erilaisessa asemassa, että jo pelkkä ajatus kytkeä heitä saman ohjelman piiriin tuntuu mahdottomalta. Emmehän saata edellyttää kokonaisuudessa

kansanluokassa, tilallisten ja vaikkapa sanoisimme pikkutilallistenkin kansanluokassa niinpaljoa humaania pyrkiä, luokan että he vain jalon päämäärän vuoksi yhtäkkiä rupeavat ajamaan toisen kansanluokan asioita, jotka eivät välittömästi ole yhteydessä sen omien etujen kanssa. Nähtävästi on t:ri Gebhardkin jonkun verran ottanut tätä näkökohtaa huomioon, koska hän ei ole tahtonut sovittaa muuten hyvillä perusteilla lepäävää maanvuokralakiehdotustaan maanvuokraajiemme köyhimmälle osalle, mäkitupalaisille. Asianlaita on nimittäin se, että todistettavasti suurin osa mäkitupalaisistamme asuu pikkutilallisten mailla. Sen johdosta ei t:ri Gebhard ole toivonutkaan voivansa saada pikkutilallisia parantamaan mäkitupalaisia koskevaa vuokralakia.

Sitte tulisi ohjelmakirjaseen mukaan tällä tekeillä olevalla puolueella olemaan muitakin tärkeitä tähtäviä kuin taloudellisen asemansa parantaminen. Sen tulisi sanoa »kumouksellisille» joilla tri Gebhard nähtävästi tarkoittaa meidän sosialidemokratejamme, »seis! arvaa oma tilasi, anna arvoa toisillekin». Toisin sanoen, sen osan maalaisproletariatista, maalaisköyhälistöstä, joka onnistuttaisi tähän maalaispuolueeseen liittämään, tulisi siis astua vastustamaan varsinaisen, koko maata käsittävän köyhälistöpuolueen pyrkiä, joita tässä kirjassa kutsutaan kumouksellisiksi. Hauska yhteensattuminen muuten, että tässä samassa kirjassaan tekijä moittii tämän saman »kumouspuolueen» maatalousohjelmaa »maltilliseksi» ja esittää itse paljoa kumouksellisemman. Maatalousohjelmaan nähden ei siis ole oltu edes tarpeeksi kumouksellisia! Muutenkin tahtoo t:ri Gebhard tässä teoksessaan, jota hän on tarkoittanut juuri

maalaisproletariatien luettavaksi, tehdä meidän sosialidemokratiamme jossain määrin epäilystä, jopa kauhua herättäväksi. Ja kun ohjelmasta ei moitittavia paikkoja voida löytää, ellemme ota lukuun maatalousohjelman »maltillisuutta», huomautetaan, että »useitten puolueen jäsenten esiintymistapa viime aikoina on ollut sellainen, ettei sitä voi hyväksyä». Tämän yhteydessä on ehkä paikallaan muistella, miten eräs puolueeton syrjästäkatsoja ennen joulua ilmestyneessä kirjasessaan (Kuinka uutta Suomea rakennetaan) arvosteli eri puolueisiin kuuluvain henkilöitten esiintymistapaa. Siinä antoi hän ehdottomasti tunnustuksensa työväenpuolueen päättäväselle, varmalle ja mietitylle esiintymistavalle, jota samaa hän ei suinkaan sano meidän porvarillisista puolueistamme.

Toinen ruma syytös, minkä t:ri Gebhard heittää sosialidemokratiamme silmille on se, että muka suorastaan inhottavalla tavalla käsitellään sukupuolirikosten syytöksen edessä seisomme tosiaankin sekä ymmällä että loukkaantuneina. Porvari syyttämässä meitä, jotka olemme miltei ainoita prostitutsionin vastustajia koko tässä yhteiskunnassa, siveettömydestä! Tällöinen syytös, jos mikään, olisi ansainnut olla hiukan paremmin perusteltu, mutta suureksi hämmästykseksemme se ei ole tapahtunut. Ja koska syytös on näin perustelematon ja ylimalkanen, niin suotakoon meille anteeksi jos yhtä häikäilemättömällä tavalla sen torjumme. Meidän vaatimuksemmehan on: tuotannon välikappaleet yhteisomaisuudeksi. Koska porvarilliset kuitenkin tästä kerta toisensa perästä tekevät sen johtopäätöksen, että tahtosimme saada myös naisen yhteisomaisuudeksi, niin vakuutamme kerta kaikkiaan, että

me emme katso naista suinkaan yksinomaan »tuotannonvälikappaleeksi», kuten mahdollisesti ne, jotka meidän päävaatimuksemme johdosta moisia syytöksiä tekevät.

Myös torpparien uskonnollisiin tunteisiin vetoo t:ri Gebhard, koettaessaan etsiä syytä puoluettamme vastaan. Olemme muka uskonnollisesti suvaitsemattomia! Me, jotka emme kurjuutta kärsivää muhamettilaisraukkaakaan tahdo estää riveihimme liittyneenä asemaansa parantamasta. Ei suinkaan se osota uskonnollista suvaitsemattomuutta, että pidämme toisinaan hyvinkin paha ääntä kirkkoruhtinaittemme palkoista ja pyrimme siihen, että uskonto tulisi yksityisasiaksi, kun se nyt pappien palkkain tähden väkisin tuppaa tulemaan vallismannin asiaksi. Ei suinkaan sekään todista uskonnollista suvaitsemattomuutta, että viime päivinä useita kristillisiä työväenyhdistyksiä on puolueeseemme liittynyt. Se todistaa vaan sitä, että porvarillisten tekemän syytökset tässä suhteessa ovat perättömiä.

Päätäkää nyt itse, hyvät torpparit ja mäkitupalaiset, onko teillä syytä tässä esitettyjen moitteitten perustuksella ruveta vieroksimaan köyhälistöpuoluetta, joka tähän päivään asti on voimakkaimmin ajanut niin tilattoman väestön aseman parantamista kuin myös teidän elinkysymyksillenne tärkeitä uudistuksia maanvuokrauslainsäädäntöön nähden. Köyhälistön asiaa ei voi ajaa muut kuin köyhälistö itse ja köyhälistön ohjelmaa ei voi toteuttaa muu kuin köyhälistö itse. Siispä tälläkin ohjelmalla, jonka t:ri Gebhard irtolaisväestöön ja torppareihin nähden on ehdottanut, on kantavuutta ja menestymismahdollisuuksia ainoastaan siinä tapauksessa, että sen ajajat, ennen kaikkea

torpparit yhtyvät muun köyhälistön kanssa yhdeksi mahdolliseksi taistelijajoukoksi.

Suomen sosialidemokratisen työväenpuolueen maatalousohjelman ensimmäisiä pyrkimyksiä on siis ratkaista irtolaisuuskysymys tässä kirjoituksessa esitettyjen näkökohtain perustuksella sekä turvata taloudellisesti ja oikeudellisesti torpparien epävarma asema. Kun tämä ohjelman osa on saatu tyydyttävällä tavalla ratkaistua, tulee puolueen tehtävänä olemaan silloin huonoimmassa taloudellisessa asemassa olevain s. t. s. pikkutilallisten aseman parantaminen ja koko maanviljelyskysymyksen saattaminen onnelliseen ratkaisuun.

T:ri Gebhard päättää esityksensä huutaen maaseudun vähäväkisille: *järjestykää!* Se sana on kyllä paikallaan. Mekin huudamme: järjestykää, torpparit, järjestykää voimakkaaksi liitoksi etujanne valvomaan ja oikeuksianne vaatimaan. Mutta pitääkö varanne, ettei teitä nyt taistelun alkaessa lupauksilla eikä houkutuksilla saada yhtymään mihinkään porvarilliseen puolueeseen, sillä juuri niissä puolueissa ovat teidän sortajanne. Ja muistakaa, torpparit, että teidän riistäjänne ovat samaa luokkaa kuin kaupunkilaisköyhälistönkin riistäjät, sosialidemokratian vastustajat. Sen vuoksi yhtykää taistelemaan sosialidemokratien riveissä, niin me yhdessä muodostamme mahdin, jota ei riistäjät kukista!

Sulo Wuolijoki.

KATSUKSIA.

POLITIikka.

Mechelinin senaatti uskalsi vielä parantaa eduskuntakomitean ehdotusta korottamalla vaalioikeuden 21:stä 24 vuoteen sekä riistämällä vaivasapua nauttivilta kansalaisilta äänioikeuden kokonaan. Nyt se senaatti odottaa Pietarista lisää kiristyksiä.

Vanhan suomettarelaisen senaatin virkaheiot jäsenet voisivat kertoa Mechelinin senaatille, kuinka vähän kansan vihaama hallitus painaa suurlakon alloilla.

Äänestys eduskunnassa. Viime numerossamme osotettiin kuinka ovelasti eduskuntakomitea on valvonut hallitsevain luokkien etuja säätämällä nykyään valtiopäivillä voimassaolevan äänestystavan myöskin tulevaan eduskuntaamme. Sen enempää asian periaatteelliseen puoleen koskematta tahdomme tässä käytännölliseltä kannalta tarkastaa sanottua ehdotusta.

Nykyään säädyissämme käytännössä oleva huutoäänestysysteemi lienee parlamentarisisessa elämässä ainoa laatuaan. Kuten tunnettu tapahtuu se siten, että puhemiehen tehtyä äänestys ehdotus hänen kehotuksestaan kaikki säädyn jäsenet yhteen äänen huutamalla joko »jaa» tahi »ei» lausuvat mielipiteensä asiasta. Puheenjohtajan asia on arvostella

kumpi näistä huudoista on ollut kovempi sekä sen mukaan ratkaista kummalla puolella on säädyn enemmistö. Jokainen, joka on tätä äänestystapaa säädyn lehteriltä seurannut, myöntänee, että useammissa tapauksissa on aivan mahdoton omantunnon mukaan sanoa, kummalla puolella on enemmistö. Se on jo senkin vuoksi vaikeata, että »jaa» yleensä kaikuu voimakkaammin kuin »ei». Kukin säädyn jäsen onkin oikeutettu vaatimaan lippuäänestystä umpilipuilla ja silloin sattuukin sangen usein, että äänestyksen tulos on aivan vastakkainen kuin minkä puhemies on sanonut käsityksensä huutoäänestyksestä olleen. Tähän vaikuttaa paljon sekin seikka että suuri osa säädyn jäseniä ei useissa kysymyksissä uskalla mielipiteitään edes kuiskata, saatikka sitten huutaa julki korkealla äänellä, peläten, että joku pahanilkinen naapuri tahi sanomalehtikertoja saattaisi hänet »ilmiantaa» kansalle, jota hän valtiopäiväjärjestyksen mukaan edustaa.

Tämä äänestystapa, joka aina herättää naurua jokaisessa ulkomaalaisessa, joka säätyjen keskusteluja on sattunut kuuntelemaan, on edelleen säilytetty komitean ehdotuksessa. Luulisi kuitenkin jokaisen käsittävän, että äänestystapa, joka johtaa väärin tuloksiin silloin kun kokouksessa on 60 tai 70 jäsentä, on suorastaan mahdoton, kun 200 eri vahvuisilla keuhkoilla varustettua henkilöä on

kokouksessa läsnä. On todella syytä, että puolueet tästälähin ehdokkaita asettaessaan ottavat myös huomioon ehdokkaan äänivarat.

Koska siis selvästi huutoäänestys ei tule johtamaan mihinkään tuloksiin, niin on tietysti miltei jokaisessa äänestyksessä turvaututtava umpilippuäänestykseen, jota kukin edustaja on aina oikeutettu vaatimaan. Tämä tapahtuu nykyään siten, että sihteeri lukee säädyn jäsenten nimet listalta, jolloin kukin hänen nimeään huudettaessa laskee äänestyslippunsa urnaan; sen jälkeen puheenjohtaja poimii ne siellä yksitellen sekä laskee montako jaa- ja ei-lippua on. Tämä toimitus kestää nykyään vähintään neljännestuntia. Samaa tapaa tullaan ehdotuksen mukaan vastakin noudattamaan, jolloin siis jokainen äänestys tulee kestämään vähintään kolme neljännestuntia. Mikä erinomainen ase jarruttajille; tarvitsee vaan jonkun kysymyksen käsittelyssä, jollaisia ehdotuksen mukaan tulee olemaan ainakin kolme, joka pykälän ja ehdotuksen kohdalla vaatia lippuäänestystä ja asian käsittelyä saattaa venyttää loppumattomiin. Väittelyillä ja järkisyiden esittämisellä ei asian vastustajan tarvitse silloin itseään vaivata. Jos vertaa tätä ehdotukseen otettua äänestystapaa äänestystapoihin ulkomaan parlamenteissa joissa on puolituhatta edustajaa ja siitakin yli, pistää sen epäkäytän-

nöllisyys vielä räikeämmin silmiin. Muiden maiden edustajakamareissa on äänestys julkinen. Avonainen äänestys tapahtuu siten, että edusmiehet nousevat paikoiltaan seisomaan, kuten meillä muissa kokouksissakin on tapana, jolloin jokainen salissa ja lehterillä voi lyhyessä ajassa laskea, kuinka moni sekä ketkä kutakin ehdotusta kannattavat. Äänten laskemista helpottaa edelleen se seikka, että edustajahuoneessa kukin puolue istuu samassa ryhmässä ja ryhmät ovat puoluevärin mukaan järjestettyinä siten, että sosialistit istuvat äärimmäisinä vasemmalla puheenjohtajan paikalta katsoen, vanhoilliset ja taantumusmiehet äärimmäisinä oikealla sekä muut puolueet aina poliittisen kantansa mukaan näiden tyhmien välillä. Tällöin ilmenee äänestyksessä kunkin puolueen kanta kussakin kysymyksessä jo ensi silmäyksellä.

Tärkeämissä asioissa käytetään jonkun puolueen tahi yksityisen edustajan vaatimuksesta avonaista lippuäänestystä, joka esim. Ranskan edustajahuoneessa toimitetaan seuraavasti. Puheenjohtajan julistettua äänestys alkaneeksi, kulkevat vahtimestarit uurnineen penkkirivien välitse ja ottavat vastaan äänestyslippuja. Kukin edustaja panee urnaan, riippuen siitä äänestääkö hän ehdotuksen puolesta tai vastaan, sinisen tahi valkosen kortin, jolle hänen nimensä on painettu. Uurnat viedään sihteerille, joka

erottaa valkoset liput sinisistä ja laskee kuinka paljo on kumpiakin, jonka jälkeen puheenjohtaja julistaa äänestyksen tuloksen. Kaikki tapahtuu muutamissa minuuteissa, vaikka edustajahuoneeseen kuuluu lähes 600 jäsentä. Seuraavana päivänä julaistaan virallisessa lehdessä pöytäkirjan ohessa kuinka kukin edustaja on kussakin tapauksessa äänestänyt. Täten vältetään myös mahdolliset erehdykset ja petokset. Uusien vaalien aattona saattaa edustaja, joka asettuu uudelleen ehdokkaaksi, osottaa valitsijoilleen, miten hän on kussakin tapauksessa kansan etuja valvonut.

Julkinen äänestys eduskunnassa on tehokkain keino ehkäisemään parjauksia, aiheettomia syytöksiä sekä sameassa vedessä kalastelemista. Puolueet, jotka ainoastaan viimemainituilla keinoilla voivat saada valtiollista vaikutusvaltaa valitsijoiden ja varsinkin syvien rivien joukossa, kannattakoot siis umpilipuilla äänestämistä eduskunnassa. H.

Problemi. Eduskuntakomitean ehdotusta on prof. Serlachiuksen kuvauksen mukaan valmistettu yötä päivää hirveässä kiireessä, ja se seikka selittää, että siihen on päässyt pujahtamaan myös useita huvittavia muodollisia epätasaisuuksia. Niin säädetään siinä esim. valtiopäiväjärjestyksen 38 §:ssä, että elleivät eduskunnan asettamat valitsijamiehet saada jonkin valiokunnan kokoonpanosta

yhtyä — ja se ei taida monasti sattua, — on vaali toimitettava suhteellisen vaalitavan mukaan. No niin. Valitsijamiehiä on nyt 25 (komitean ehdottama vähin määrä) ja heidän on valittava esim. 16 jäsentä erääseen valiokuntaan, — miten käy suhteellinen vaali päinsä? Suoraan sanoen, herrat vaaliteknicot ja matematiikan professorit, meistä on tehtävä hyvin vaikea.

Ja herrat eduskuntakomitean jäsenet, miksi te ylimalkaan laaditte valiokuntain vaalit välillisiksi? Onko niistä tosiaan niin paljon hyötyä »intelligensin» asialle, että niitten takia kannatti tuhrata aikaa moniin paragrafeihin ja tehdä ehdotusta yhä monimutkaisemmaksi ja kömpelömmäksi.

MAATALOUS.

Torpparien ja tilattoman väestön liike. — Siinä katsauksessa torppariliikkeeseen joka oli viime numerossa tätä aikakauslehteä, huomautettiin jo, että verrattain vähän torpparirikokouksissa olisi lausuttu vaatimuksia, että valtio avustaisi torppareita oman maatilkun omistajiksi. Sen jälkeen on tämä pyrintö kumminkin enemmän saanut kannatusta, ja on esiintuotu useammanlaisia ehdotuksiakin tähän suuntaan.

Viitasaaren torpparirikokouksesta oli lehdissä luettavana »Kaikilla oli torpista ja muista vuokramaista ainoastaan huonoja

esimerkkejä esiintuoda, joten on herännyt kammo kaikkea vuokra- maata kohtaan. Näin tuli kokouksen päätökseksi, että tilattomille on koetettava hankkia omia maakappaleita, vaikka pieniäkin. Maksu niistä olisi suoritettava huokeakorkoisena kuoletuslainana. Iisalmella ehdotettiin samaan tarkoitukseen tilattoman väestön lainarahaston uudistamista. Samaten muutamilla muilla seuduin, kuten Vesikeuruulla, Suolahdessa. Elimäellä vaadittiin valtion jo tähänkin saakka jossain määrin harjoittamaa suurtilain lunastamista ja palstoittamista pontevasti jatkettavaksi. Säämingissä vaaditaan pappilat otettaviksi kunnan haltuun ja palstotettaviksi. Petäjäveteläisillä oli lisäksi vielä eräs omituinen oma ehdotuskin. He vaativat erotusta tehtäväksi niiden torpparien välillä jotka viljelivät varsinaista perintömaata ja niiden, jotka asuivat isossa jaossa perintömaihin yhdistetyllä joutomaalla. Edellisten suhteen vaativat he parannettuja vuokraehtoja, jälkimäisten oli päästävä viljelemänsä maan omistajaksi. Lisäksi vaativat koko joutomaan perintömaasta erotettavaksi.

Etä näille pyrkimyksille kumminkin on asetettu vaan vähempi merkitys todistaa esim., että Viitasaaren torpparikokouksessa päätettiin yhtä kaikki ottaa myöskin torppariasia, s. o. vuokraolojen uudistus ajettavaksi, koska kunnassa

löytyy monta sataa torpparia, joille on mahdotonta tulevaisuudessa omaa maata saada.

Kammo vuokrajärjestelmää kohden on syntynyt vuokraolojen ja lakien kehnoudesta ja luokaluonteesta, sen huomaa selvästi jo siitäkin, että kussakin kokouksessa laadituista ponsista ensimmäinen sisältää säännöllisesti pykälän, jossa uusi maavuokralaki vaaditaan kokonaan poistettavaksi. Huonompaa todistusta tästä tuskin olisi voinut antaa.

Vuokramiehen aseman vaakaannuttamiseksi vaaditaan yleensä lyhin vuokra-aika määrättäväksi. Täksi alimmaksi rajaksi vaaditaan melkein yksimielisesti nykyään ylin mahdollinen aika 50 v. Ainoastaan torpparikokous Elimäellä asetti 10 vuotisen lyhimmän vuokra-ajan vaatimukseksen. Torpparikokouksessa Vuojoella vaadittiin vaan 25 vuotisia vuokrasopimuksia.

Tällaista pitkää vuokra-aikaa vaatimaan on torppareita selvästi ajanut kokemus siitä että vuokrauksen uudistaminen heille aina on merkinnyt vuokramaksujen kohtuutonta ylentämistä, ja häätöä, jollei maksusta ole sovittu. Kaikki heidän tekemänsä parannukset torpassa on tällöin otettu huomioon, ja koska torpan arvo niiden kautta on noussut, on veroa kohotettu. Tämän johdosta vaativat torpparit melkein säännöllisesti myöskin että veron ylennystä ja

uutta määräämistä ei vuokrakauden kuluessa saa tapahtua. Luonnollista on näin ollen että torpparit tahtovat pidentää vuokrakauden, jonka kuluessa he voivat kuitenkin jotenkuten olla rauhassa. Toinen asia sitä vastoin on, eikö, jos vuokramaksut määrätään jonkunlaisessa sovinto-oikeudessa ja vuokramies saa tekemistään parannuksista torpassa täyden korvauksen, torpparillekin voisi olla eduksi, jos vuokramaksut useammin määrättäisiin.

Vuokra-ajan kuluttua vaaditaan vuokramiehelle oikeus saada sopimus uusituksi. Tämä oikeus on myöskin vuokramiehen perillisille tuleva. Parissa kokouksessa (Vesikeuruu, Suolahti) selvään vaaditaan »rajoittamaton vuokra-aika ja torppa polvi polvelta perittäväksi.»

Vuokrakauden kuluessa on vuokramiehellä oleva oikeus myydä tai siirtää vuokraoikeutensa talonisäntää kuulematta vieraalle henkilölle, on samaten sangen tavallinen vaatimus torppari-kokouksien pöytäkirjoissa.

Vuokrakauden loputtua ja vuokramiehen tätä ennen jouduttua työkyvyttömäksi, tulee hänellä olla oikeus saada eläke, jos ei kykene torppaa hoitamaan (Kangasala, Suolahti) tai oikeus asua yhä edelleen jossain talon maalla (Vuojoki). Sairas-, tapaturma-, vanhuus- ja työkyvyttömyyden vakuutus olisi myös

torppareihin ulotettava (Kuopio).

Vuokrakauden kuluessa aiheuttavasti nykyiset olot suunnattomasti riittaisuuksia isännän ja torpparin välille jotka usein loppuvat jälkimmäisen häätöön. Torpparit vaativat sen vuoksi tavattoman yksimielisesti, että rikosasiat isännän ja torpparin välillä ovat lykättävät sovinto-oikeuksien ratkaistaviksi, eivätkä saa aiheuttaa milloin hyvänsä häätöjä. Rikoksesta on määrättävä rangaistus lain mukaan (Lapinlahti), mutta häätöoikeus pois (Toivakka). Veron maksamatta jättämisestä ei saa häätää (Lavia).

Torpparin vuokraoikeuden vahvistamiseen kuuluu luonnollisesti myöskin korvauksen myöntäminen vuokrakauden kuluessa tehdyistä parannuksista vuokratilassa. Tämän järjestämisestä lähemmin seuraavassa numerossa. E. G.

KIRJALLISUUS.

Huomattava teos. Tohtori O. A. Forsströmin ja lehtori K. Suomalaisen kääntämänä on alkanut suomeksi ilmestyä englantilaisen Mackenzie Wallacen kuuluisa teos Venäjä. Tämä teos ilmestyi ensi kerran vuonna 1877 Englannissa ja on sittemmin yleensä pidetty alallaan klassillisena teoksena. Käännöksiä siitä on kaikilla pääkielillä. Suomennos on

toimitettu viime vuonna uudistetusta englantilaisesta painoksesta, jossa on otettu huomioon tsaarivaltion olojen kehitys viime syksyn asti. — Teos ilmestyy 11 vihossa, kussakin 80 kookasta sivua; vihon hinta on 41 mk. Kustantaja on Werner Söderström Osakeyhtiö. Ensi vihko on kaikissa kirja-kaupoissa.

SANOMALEHDET.

Helsingin Sanomain viime sunnuntaikirjeessä ottaa Turka viime numerossamme olleen arvostelun johdosta puolustaakseen senaatin asettamaa eduskuntakomiteaa ja sen laatimaa lakiehdotusta.

Komitea ei Turkan mielestä ole turhia viivytellyt. Eihän vain. Aivan alussa kuului siellä kyllä tulleen jotain valmista, sillä silloin oli vielä lakkoviikon mainingit kintereillä. Komitean puheenjohtajakin lienee silloin vakuutellut, että viimeistään tammikuun puoliväliin on paperit pois käsistä, ja yleisesti arveltiin esityksen joutuvan säädylle jo helmikuun alkupuolella. Mutta sitte alkoivat komiteassa porvarisherrain pitkät, »pyöreät» esitelmät, joita kesti viikkomääriä ja joista tuloksina nyt on ennen kaikkea valtiopäiväjärjestyksen kömpelöimmät kohdat, suuren valiokunnan historia sekä muut erikoisesti jarrutuksen turvaamista tarkoittavat säännökset. Siihen sitä

aikaa tuhraantui, kun lakiin koeteltiin pelastaa mahdollisimman paljon kaksikamarijärjestelmää. Vähemmän ei myöskään liene aikaa vienyt onneton vaalisysteemi, jota oikein matematiikan professorit ovat olleet mutkittelemassa; kun kerran oli kiire, eikä itse keksitty yksinkertaista suhteellista vaalitapaa, niin olisi toki uhrattu se tieteellinen huvi, mikä pitkistä kokeiluista lähtee, ja kysytty neuvoa vaikkapa sitte yleisöltä. Vai toivottiinko monimutkaisuudestakin jotain »intelligenssiä turvaa»? — Niihin hupaisiin reunamuistutuksiin-, joita mietinnössä nimitetään perustelmiksi, ei liene monen miehen työpäiviä hävinnyt, sillä niissä tuntuu yleensä hyvin yksilöllinen sävy ja käsitystapa.

Mahdollista on, että tämän lakiehdotuksen muovailemisessa on usealla komitean jäsenellä ollut paljon murhetta, työtä ja päänvaivaa. Mutta varmaa on, että kunnollinen ehdotus olisi voinut valmistua ainakin puolta lyhyemmässä ajassa. Olisi komitealla ollut vain oikea kiire kurssaamassa, niin silloin se tosiaan olisi saanut kokoon »lainsäädäntötyötä, joka on ajottu vuosikymmeniä kestäväksi». Nyt on komitea viivytellyt, ja se on sitä ankarammin tuomittava, koska täytyy olettaa komitean jäsenten arvanneen, että he siten ovat uudistuksen kaikkein korkeinta läpäsämentä suuresti vaikeuttaneet.

Turka ei myös tiedä komi-

tean karttaneen julkisuutta; päinvastoin on muka koko ajan ja joka päivä sen töistä ollut raportit sanomalehdissä. Merkillistä. Liekö ollut myös siitä kruununvero-sensuksesta tai vaaliagitatsionin kiel- tämisestä vankeuden uhalla tai salaisesta äänestyksestä eduskun- nassa tai jostain muusta vää- ryydestä, mitä olemme esiin- tuoneet? Eikö niistä kaikista saatu ensi kerran tietoa vasta siten, että Hufvudstadsbladet ennen aikaan puhalsi suurimman osan komitean ehdotusta palstoilleen, josta komi- tea pahasti närkästyi, mutta antoi sille pari päivää myöhemmin lo- punkin Hels. Sanomille? Eikä siitä ole kauan.

Suuren valiokunnan ja kaik- kien lainsäädäntöreformieja vai- keuttavien jarrutusmääräysten puolustamiseksi ei Turkka tiedä mainita kerrassa mitään. Sen voi käsittää. Mutta käsittämätöntä on, miten hän ehdotettua umpilippu- äänestystä puolustaessaan päästää julkisuuteen sellaisen »huutavan typeryyden», että kun sociali- demokraatit kerran vaativat edus- tajavaaleihin salaista äänestystä, olisi tämä vaatimus »johdon- mukaisesti ulotettava myöskin eduskunnan sisäpuolelle». Eiköhän Turkka tarkemmin ajateltuaan sen- tään ymmärrä, että hänen tälläkin kohdalla olisi »johdonmukaisesti» pitänyt vajjeta tai selittää jälleen tyyneesti ja lyhyesti, että sekin muistutus on tehty »ilman asial- lista syytä»; olisi siten jäänyt hä-

neltä paljastamatta se inhimillinen heikkous, jota suuren lehden kro- nikoitsija ei koskaan saisi päästää ilmi. Muuten näyttää tuo kavala pykälä salaisesta äänestyksestä eduskunnassa olevan perin arka paikka kaikille komitean ehdo- tuksen ylistäjille. Se oli kuulema jo komiteassakin nostanut pahan riidan ja hädin tuskin päässyt läpä- semään. Mutta komitean enem- mistö ja Hels. S:n Turkka ovat nähtävästi »herrainpäivillä» saa- neet niin paljon kokemusta sa- laisen äänestyksen moninaisista eduista, että pitävät yhteiskunnal- lisenä vaarana lähteä pelaamaan avoimilla korteilla.

Kruununvero-sensusta ei Turkkakaan jaksaa ottaa niskoilleen. Se on hänestäkin »oikeastaan joutava» ja »lie kai ehdotettu lakiin sitä varten, että ylimalkaan olisi olemassa toki jotakin järjestystä» (!). Samaa tarkotusta varten lienee komitea säätänyt ne muutkin ku- ristusmääräykset, joista viime nu- merossamme oli huomautettu, kos- ka Turkka ei niistä puhu mitään. Kun komitean ehdotuksen mukaan eduskunnassa jää »järjestyksen- pito» puheenjohtajan mielivaltaan, ja kun sen lisäksi edustajavaalien edellä poliisi toimittaa vankeuteen kaikki, jotka vain uskaltavat kan- saa neuvoa, ettei viisaitten herrain mutkailema vaalitapa saisi sitä sotkettua vasten tahtoansa äänes- tämään hallituspuolueen ehdok- kaita, niin silloin on olemassa »järjestys», jota Turkan ei tarvitse

valittaa. —

Vaikka meidän täten on täytynyt kumota kaikki Turkan sofistiset eduskuntakomitean puolustukset, emme sentään soisi, että

häntä omassa puolueessaan syyttäisiin epäonnistuneesta asianajosta. Hänen intonsa on kyllä olleet liikuttava, mutta tehtävänsä ylivoimainen. Antakaa hänelle ensi kerraksi parempi juttu. *O. W. K.*

SOSIALIDEMOKRATIAN VUOSISATA

Työväenliikkeen historia Ranskan vallankumouksesta meidän päiviimme

Suomeksi toimittanut VÄINÖ WALLIN

Valaistu useilla sadoilla kuvilla. — Ilmestyy noin 50 kookkaassa vihkossa à 25 p.

KANSANLEHDESSÄ kirjoitti Yrjö Sirola viime vuoden alussa tähän tapaan:

»Huomattava kirjallinen yritys.

»Tartuin nyt kynään tervehtiäkseni kirjallista yritystä, joka lähimmässä tulevaisuudessa valmistuu. Se on suuri kuvateos: SOSIALIDEMOKRATIAN VUOSISATA. Tämä julkaisu herättää mitä vilpittömintä iloa jokaisessa, jolle aattemme ja asiamme tunnetuksi tuleminen on rakas.

»Koko viime vuosisata kulkee katseemme editse sosialistin silmillä katsottuna. Me tutustumme Ranskan vallankumouksen melskeisiin, joiden lomassa työväenkysymyksen pilkistää esiin, joutuen voittavan porvariston jalkoihin. Me seuraamme vuosikymmen vuosikymmeneltä, kuinka nerokkaat ajattelijat hiovat kritiikin teräviä aseita taantumuksen ja sorron surmaksi, me näemme työväen joukkojen veriin hukkuvan, mutta yhä voimakkaampana kohoaa tieteellisen sosialismin rauhallinen sotahuuto: liittykää yhteen, kaikkien maiden köyhälistö. Me näemme yhä asiallisempia ohjelmia pantavan kokoon ja niiden ympäri kokoontuvan yhä taajenevia joukkoja, joitten luokkatietoisuus ja kansanvaltainen valppaus on monta vertaa varmempi edistyksen takuu kuin kumousten arvanheetot seuraavine taantumuksineen.

»Ja yhä voimakkaammiksi tunnemme rivimme, kun näemme tieteen parhaiten edustajain jännittävän neronsa oppimme tukemiseksi, runoilijan sen ylistykseksi kielensä virittävän ja taiteilijain sen palvelukseen piirtimensä antavan.

»Lukuisia esimerkkejä näistä ilmiöistä on jo meille suomalaisille annettu ja se teos, jota nyt jännityksellä odotamme, on meille osottava tämän kehityksen johdonmukaisen kulun, esittäen sanoin ja kuvin viime vuosisadan merkikhenkilöt, vastustajat ja voimakkaammat tai heikommat tukijat, vakavassa muodossa, pilakuvina, ivakuvinä

»Kiirehtiessämme näin ennakoita teosta ilmoittamaan teemme se rohkaistaksemme kustantajaa ja kehoittaaksemme häntä teoksen hintaa määrätessään ottamaan huomioon vähävaraiset ostajat, jotka runsaudellaan epäilemättä korvaavat alhaiseksi asetetun hinnan aiheuttamat kulut.»

SOSIALIDEMOKRATIAN VUOSISATA on tilattavana kaikissa kirja-kaupoissa ja lukuisilla asiamiehillämme. 14 vihkoa on jo saatavana.

WERNER SÖDERSTRÖM OSAKEYHTIÖ PORVOO